CONSTANTIN SCHIFIRNEȚ

„INSTITUȚIILE CULTURALE ȘI CERINȚELE PUBLICULUI TÎNĂR"

ÎNDRUMAR METODIC Nr. 3

București - 1987

IV. SINTEZA CERCETĂRII EFECTUATE DE CENTRUL DE CERCETĂRI PENTRU PROBLEMELE TINERETULUI : „INSTITUȚIILE CULTURALE ȘI CERINȚELE PUBLICULUI TÎNĂR"

Autor : CONSTANTIN SCHIFIRNEȚ

1. Locul activităţilor cultural-educative în sistemul eduţiei permanente

Societatea este alcătuită din mai multe subsisteme care răspund unor scopuri şi trebuinţe specifice. În acest fel este realizată diversitatea grupurilor şi categoriilor sociale, profesionale, de mediu rezidenţial, sex, vîrstă etc. Cultura ca ansamblul valorilor unei societăţi acţionează asupra individului, grupurilor pe diverse căi şi prin diverse modalităţi.

Impactul culturii asupra oamenilor se realizează şi prin cadrul instituţional, cadru ce permite organizarea activităţilor cultural-educative în funcţie de obiectivele generale ale societăţii, precum şi de interesele, aspiraţiile şi opţiunile indivizilor. Organizarea instituţională a culturii vizează fiecare gen de activitate culturală şi, în consecinţă, funcţionează instituţii profesioniste specializate (teatrale, muzicale). Pentru frecventarea acestora este necesară o pregătire, o cunoaştere minimă a limbajului artistic specific artei respective. Statutul predominant este cel de spectator, de receptor al actului artistic. Evident că aceste instituţii îndeplinesc şi alte funcţii decît cea de transmitere a unui mesaj artistic. Prin frecventarea lor, spectatorul, caută să-şi satisfacă şi alte cerinţe psihosociale. Pe de altă parte, este necesar să precizăm că astăzi se încearcă o stimulare a participării spectatorului la actul artistic depăşindu-se statutul de receptor pasiv.

În afara cadrului organizaţional profesionist există sistemul instituţiilor culturale de masă sau aşezăminte de cultură. Societatea noastră socialistă a făcut eforturi pentru dotarea tuturor localităţilor cu instituţii culturale de masă (case de cultură, cluburi, cămine culturale, biblioteci). Concordant cu principiile politicii partidului nostru de ridicare a nivelului de cultură al întregului popor s-a creat un cadru instituţional pentru participarea tuturor categoriilor de populaţie la activitatea culturală. Festivalul naţional „Cîntarea României"

a ridicat pe o treaptă superioară participarea oamenilor la cultură, la producerea și receptarea ei. Această participare are un caracter de masă prin varietatea de forme și mijloace.

Scopul fundamental al instituțiilor culturale de masă îl reprezintă stimularea participării oamenilor la cultură, ca element esențial al procesului de formare a personalității comuniste. Prin activitatea cultural-educativă realizată în aceste instituții se deschide acces maselor către ansamblul valorilor culturale și nu doar către însușirea unui minim de cunoștințe. Ea impune o continuă ridicare a nivelului de cultură a populației.

Prin misiunea sa educativă, activitatea culturală se înscrie în sfera largă a educației permanente, proces caracteristic și necesar societății contemporane. Acțiunea culturală nu se mai poate desfășura astăzi la voia întîmplării sau numai în funcție de preocupările unui individ sau ale unui grup. Ea trebuie riguros organizată și are la bază o viziune politică și capătă dimensiunile unei politici, politica culturală.

Este un fapt îndeobște stabilit că educația nu se sfîrșește odată cu terminarea școlii. Înscrierea tineretului în procesul educației permanente se susține prin particularitățile sale. Comparativ cu alte generații de tineri, actuala generație dispune de o multitudine de mijloace și căi de formare și educare. În consecință, asistăm la multiplicarea posibilităților individuale de instruire și informare, fapt ce contribuie la schimbarea sistemului tradițional de instrucție.

Diverse studii și cercetări au dovedit oportunitatea delimitării riguroase între diferitele tipuri de învățare, apreciindu-se că, în condițiile specifice dezvoltării sociale, economice și culturale actuale un rol fundamental îl capătă învățarea inovatoare considerată astăzi elementul central al educației permanente. Dacă acest tip de educație se vrea o replică dată elitismului, tehnocrației și paternalismului, întemeiate pe învățarea de menținere, atunci el trebuie să încorporeze învățarea inovatoare ca parte intrinsecă.

O autentică dezvoltare a personalității tînărului poate avea loc numai în contextul procesului complex de educație permanentă. În acest proces sînt implicate toate instituțiile educative, inclusiv cele de cultură. Există un raport biunivoc între insttiuții și educația permanentă, în sensul că apariția lor a fost impusă de necesitatea lărgirii cadrului educațional, iar educația permanentă a devenit o realitate concretă odată

cu diversificarea mijloacelor educative. Instituțiile culturale se înscriu între factorii fundamentali ai educației permanente. Orice abordare a rolului și influenței lor trebuie să pornească de la premisa implicării nemijlocite a acestora în educarea și formarea personalității umane pe întreaga durată a vieții. Dacă ne referim concret la casele de cultură, aceste instituții își înscriu în programele lor direcții de acțiune ce se referă nu doar la dezvoltarea personalității, ci și la formarea din perspectiva mai largă a educației permanente [1]. Aceasta înseamnă orientarea individului către autoeducație, preocupare permanentă, conștientă, sistematică de autoformare dincolo de școală sau de activitatea într-o instituție educativă.

Însuși conceptul de cultură capătă semnificații noi în cadrul educației permanente. Alături de sensul tradițional, care constă în accentul pus pe dezvoltarea activităților considerate produs al facultăților superioare ale omului, cultura cuprinde și activitățile de timp liber, precum și experiențele specifice diferitelor grupuri sociale. Cultura în această accepțiune, dobîndește accente particulare la tineri. Afirmarea tinerei generații în viața socială a determinat, printre altele, îmbogățirea sensurilor culturii.

Sistemul instituțional ca domeniu al organizării culturii este în mod firesc dominat de idealurile societății și servește scopurilor sale educaționale și ideologice. Sistemul socio-cultural ca subsistem al sistemului social global este un ansamblu de elemente materiale și ideale, în cadrul căruia funcționează structuri specifice. El se obiectivează cu precădere în instituțiile culturale în care un loc important îl au așezămintele de cultură.

Instituțiile culturale organizează în manieră rațională indivizii și grupurile umane și sociale pe baza unor reguli de comportament și de acțiune orientîndu-le și canalizîndu-le activitatea la scara socială, realizîndu-se astfel o economie de muncă individuală și un control social asupra unui domeniu anume al culturii [2]. Instituția culturală cuprinde un grup de

[1] Vezi Constantin Schifirneț, *Cultura tineretului și cultura globală a societății*, în tînăra generație a României anilor '80, București, Editura politică, 1987, pag. 136.

[2] Florica Diaconu, *Instituțiile culturale în funcționarea sistemului social*, în Structurile organizaționale și eficiența lor, Ed Academiei, București, 1978, p. 171.

oameni cu o activitate comună și durabilă de cunoaștere, apreciere, creație și generalizare a valorilor culturale dintr-o societate istoricește determinată, activitate realizată într-un cadru organizat pe baza unui sistem de norme ce determină întărirea și respectarea autorității și a ierarhiei instituționale. Acest mod de organizare reflectă o structură omogenă.

Această structură are o latură materială—organizarea spațiului propriu, dotarea materială, financiară etc. și latura care vizează raporturile umane și sociale din cadrul instituției.

Fără a stărui aici asupra tipologiei instituțiilor culturale subliniem doar varietatea lor : instituții de creație științifică și literar-artistică, instituții de difuzare în masă a valorilor culturale, instituțiile de conservare a valorilor culturale, instituțiile școlare. Fără îndoială, o asemenea tipologie este perfectibilă, realitatea culturală fiind mult mai complexă. Dacă luăm în discuție o casă de cultură, este clar că ea are și menirea de a conserva valori culturale sau că ea este un mediu de creare a unor noi valori culturale. Reținem aici ideea diversității de structuri instituționale în domeniul cultural, ceea ce este o dovadă a complexității fenomenului cultural, poate mult mai complex și mai greu de încadrat în tipare instituționale adecvate decît oricare alt fenomen social, economic. Tocmai de aceea cele patru tipuri de structuri instituționale se interferează în acțiunea lor asupra publicului, toate contribuind la crearea acelui cadru optim pentru creație și receptare a culturii.

În același context este de reținut interacțiunea instituțiilor culturale cu alte forme de organizare social-economică. Viața socială influențează orientările instituțiilor culturale, le impune anumite cerințe. În sistemul nostru social instituțiile culturale sînt racordate la exigențele politice, ideologice și sociale ale întregii societăți. Ele realizează concret idealuri și scopuri sociale. Aceste instituții aparțin societății și deci realizează ceea ce societatea impune ca cerință educativă și formativă. Altfel spus, prin instituțiile culturale se înfăptuiește politica partidului nostru de formare a personalității comuniste și din această perspectivă sînt factori ai dezvoltării sociale. Cu deosebire în cazul instituțiilor culturale de masă, a reduce activitatea lor numai la difuzarea culturii sau numai la un domeniu al culturii înseamnă a nu realiza toate obiectivele pe care societatea le pune în fața lor concretizate în scopul formării și afirmării omului de tip comunist.

Casa de cultură este deci un subsistem instituţional în care are loc o activitate culturală pentru un public larg cu interese şi aspiraţii diverse. Spre deosebire de instituţiile profesioniste, casa de cultură desfăşoară multiple activităţi. O casă de cultură poate înmănunchia un număr mare de genuri de activităţi culturale. Problema esenţială este în ce măsură casa de cultură are disponibilităţile necesare, dată fiind această varietate de activităţi, de a satisface în profunzime aspiraţii şi trebuinţe specifice. Considerăm că în casa de cultură predominantă trebuie să fie calitatea de participant activ la actul cultural şi nu cea de spectator. În casa de cultură oamenii participă la producerea actului de cultură şi mai puţin sînt în poziţia de receptor al acestui act. De altfel, scopul principal pentru care au fost create *aceste instituţii* a fost acela de a oferi cadrul adecvat unui număr mare de oameni de diferite profesii şi niveluri de pregătire, de a valorifica propriile aptitudini şi deprinderi de creaţie. De aceea, organizarea activităţii în casele de cultură este centrată sau ar trebui centrată pe acţiuni de creare a culturii de producere a valorilor culturale. Ele sînt un instrument de democratizare a culturii în sensul că prin ele societatea oferă posibilitatea manifestării capacităţilor creatoare pentru masele largi de oameni care pe lîngă profesiunea lor pot să-şi satisfacă aspiraţia de creaţie.

Din caracterul multilateral al activităţii casei de cultură decurge şi particularitatea orientării lor către toate domeniile cunoaşterii şi culturii. Ele nu sînt instituţii artistice aşa cum se întîmplă uneori în practică să fie considerate de către o parte a publicului şi chiar de către unii activişti culturali. Casele de cultură organizează activitatea de formare şi educare în toate sectoarele culturii, incluzînd, se înţelege, ştiinţa şi tehnica.

Activitatea cultural-educativă are o serie de funcţii : *de socializare,* crearea condiţiilor de adaptare a individului la schimbările în raporturile sociale, în producţie şi viaţa spirituală ; funcţia *de recreere,* care consistă în a crea condiţiile dezvoltării activităţilor culturale necesare destinderii omului ; funcţia *de comunicare,* realizată prin difuzarea cunoştinţelor clasificate şi selectate pe bază de norme şi valori ; funcţia *estetică.*

Activitatea culturală ca orice activitate socială este dependentă nu numai de indivizii şi grupurile direct implicate ci

și de metodele de acțiune folosite, de persoanele însărcinate cu conducerea și funcționarea ei.

Mijlocul principal utilizat de către casa de cultură în acțiunea de socializare și creare a culturii este sistemul serviciilor culturale care realizează practic funcțiile ei. În acest fel se organizează programele și evenimentele culturale, artistice, sportive, de divertisment, cu scopul educării și organizării timpului liber. În acest sens menționăm spectacolele de teatru și filmele, concertele, expozițiile, ciclurile de conferințe, serile dansante etc.

Un aspect important în analiza caselor de cultură se referă la echipamentul cultural. Serviciile culturale se delimitează astfel : după tipul de instalații furnizat prin intermediul lor (club, cinema, teatru), după latura economică, după prioritatea socială. Serviciile culturale s-ar plasa în acest caz în sfera cuaternară, adică acel sector care se ocupă de organizarea timpului liber. Nu putem, fără îndoială, omite din discuție relația activității casei de cultură cu timpul liber. Activitatea desfășurată de oameni în casa de cultură are loc în afara timpului de muncă. Ea este, de regulă, expresia opțiunii personale pentru ridicarea nivelului de cunoaștere, pentru îmbunătățirea pregătirii sale culturale. Timpul liber este definit ca timpul afectat pentru dezvoltarea personalității dincolo de activitatea de muncă ce este, de regulă, expresia opțiunii personale pentru ridicarea nivelului de cunoaștere, pentru îmbunătățirea pregătirii sale culturale.

Dar este necesar să nu reducem conținutul activității desfășurate de o casă de cultură numai la cele de timp liber. Pentru a fi mai concreți vrem să subliniem faptul că această instituție nu este centrată pe divertisment, pe recreere, relaxare, pe activități compensatorii în raport cu cele referitoare la producție. Intensitatea acțiunii casei de cultură este dependentă de timpul liber, de mărimea acestuia însă nu trebuie absolutizată o asemenea condiție. Cercetări efectuate în cadrul CCPT și de către alte institute au demonstrat că nu există o legătură directă între mărimea timpului liber și interesul pentru activitățile culturale. Nu volumul de timp este esențial în structurarea orizontului cultural ci interesele și motivația pentru instruire, autodepășire. Casa de cultură satisface mai mult decît simple cerințe legate de timpul liber. Ea formează personalitatea umană în întregul ei, deci ca forță de muncă și ca om cu aspirații și trebuințe spirituale, afective, altele decît cele de producție. De altfel, se impune a de-

limita între nevoile materiale și cele culturale. Satisfacerea nevoilor materiale este un proces natural, iar satisfacerea nevoilor și intereselor culturale este un proces, în principal, social cu trăsături ideologice, educative. Pe de altă parte, satisfacerea nevoilor materiale reprezintă o acțiune univocă de consum a unei anumite valori materiale, pe cînd satisfacerea nevoilor culturale și dezvoltarea intereselor culturale este rezultatul unei sinteze de activități și a unei anumite percepții culturale. Satisfacerea nevoilor materiale depinde de o serie de servicii pe cînd cele culturale depind și de un anumit mediu propice manifestării lor. Acestea sînt doar cîteva dintre deosebirile dintre modul de realizare a nevoilor materiale și modalitatea de satisfacere a nevoilor spirituale. Ele pun în evidență complexitatea acțiunii de satisfacere a nevoilor spirituale față de cele materiale. Dacă în cazul celor materiale acționează instinctul într-o măsură mai mare sau mai mică, pentru cele spirituale problema capătă sensul opțiunii, al valorilor, aspirațiilor de autodepășire, de performanță, prestigiu, realizare ca om.

Funcțiile caselor de cultură [1] sînt după cum urmează:

1. funcția de creare și răspîndire a unor convingeri cultural-științifice și politice, a unor modele de comportament;

2. funcția instructiv-educativă. Casele de cultură realizează unul dintre obiectivele fundamentale ale societății noastre și anume transmiterea, pentru toate categoriile socio-profesionale, a volorilor culturii naționale și universale. Prin această funcție se asigură educarea maselor, într-o formă și la un nivel accesibil precum și integrarea lor activă în societate;

3. funcția de divertisment și recreere, care trebuie să ofere individului posibilitatea de refacere, de a se deconecta după muncă. Casa de cultură oferă mijloace pentru satisfacerea unor interese personale și a nevoii de sociabilitate, a aspirației de utilizare a timpului liber într-un cadru anume așa cum și-l dorește individul;

4. funcția de depistare, promovare și cultivare a unor talente. Societatea socialistă se deosebește de celelalte sisteme sociale și prin cadrul organizatoric oferit pentru afirmarea capacităților și talentelor. Casa de cultură constituie una din modalitățile esențiale de depistare a talentelor. Așa se explică

[1] Victoria Dumitrescu, *Vocația educativă a casei de cultură*, în De gustibus non disputandum, Ed. Academiei, 1972, p. 392—393

de ce un loc important în activitatea ei îl ocupă activitatea artistică de amatori ;

5. funcția de conservare și vitalizare a tradițiilor culturale naționale și locale. Casa de cultură este un cadru în care are loc confruntarea dintre nou și vechi.

Din succinta prezentare a funcțiilor caselor de cultură, rezultă complexitatea acțiunilor ei și a modalităților de influențare a publicului. Ele asigură cadrul, formele și mijloacele de participare activă și creatoare a indivizilor la viața socială, de integrare socio-profesională, dezvoltare armonioasă a personalității.

Am menționat de mai multe ori rolul pe care-l au casele de cultură în difuzarea valorilor. Asupra acestui aspect continuă să persiste rezerve cu privire la valoarea sa înaltă, mai ales dacă îl comparăm cu creația sau interpretarea. Apreciată ca o activitate minoră, difuzarea valorilor apare ca fiind mai puțin importantă datorită lipsei de creativitate și, prin urmare a posibilității de înscriere a acestui gen de activitate în rîndul celor creatoare. Viziune, fără îndoială, falsă. În condițiile societății noastre, corelată cu impactul puternic al revoluției științifico-tehnice, difuzarea valorilor culturale este tot atît de importantă ca orice altă acțiune culturală [1]. Difuzarea nu se reduce numai la simpla operație de transmitere a culturii, cei care o fac fiind doar simpli manipulanți ai obiectelor culturale (bibliotecarul ar face doar oficiul de a da cărți cititorului, activistul de la casa de cultură ar oferi servicii unui public anume etc.). Procesul de difuzare presupune concepție, metodă, tehnici de transmitere și influențare. El este într-un anume fel creație. Diversitatea condițiilor sociale și individuale, caracterul de masă al educației și instrucției, acreditarea educației permanente ca principiu diriguitor al dezvoltării personalității determină o nouă viziune asupra difuzării. „A crea o nouă cultură nu înseamnă numai a face în mod individual descoperiri „originale", ci înseamnă, totodată și mai ales, a răspîndi în mod critic adevărurile cunoscute, a le socializa (...) și, prin paceasta, a le face să devină o bază pentru acțiuni vitale, un element de coordonare și ordonare intelectuală și morală" [2], scria Gramsci. Difuzarea valorilor culturale este motivată social și uman : socializarea individului și realizarea omului ca personalitate.

[1] Florica Diaconu, *Op. cit.*
[2] A. Gramsci, *Opere alese*, Editura politică, 1969, p. 22

Difuzarea valorilor culturale se realizează în principal prin instituții. Avem în vedere în primul rînd valorile create de instituție însăși. Orice instituție culturală se obiectivează în anumite valori care-i dau personalitatea și care sînt difuzate și în alte medii pentru creșterea prestigiului deoarece cu cît răspîndirea și cunoașterea valorilor specifice unei instituții se realizează prin o recunoaștere socială cu atît va crește importanța ei socială. Să reținem că prestigiul și mai ales eficiența activității unei instituții nu sînt dependente numai de difuzarea valorilor ei. Esențiale sînt conținutul activității și tipul de valoare difuzat.

Transmiterea valorilor culturale are un caracter istoric, concret și este în funcție de particularitățile mediului de difuzare. Acest proces are loc în raport cu natura valorilor și eficiența lor socială (materiale, spirituale, valori economice, politice, artistice, morale etc.), forma lor de manifestare (carte, disc, instrument muzical, tablou), de evoluția tehnicii de difuzare, de conținutul activității instituției culturale. Apoi, intervin indicatori psiho-sociali (sex, vîrstă, mediu de rezistență, ocupație).

Difuzarea valorilor este cerută de nevoia omului de cunoaștere și de necesitatea pregătirii indivizilor cu un înalt potențial de creativitate. Fără însușirea culturii, individul oricît de creator nu poate da naștere la creație. Deci pentru a crea trebuie să asimilezi tehnici, idei, concepții, valori, toate acestea aparținînd culturii.

Funcția de difuzare nu poate fi analizată izolat, ruptă de toate celelalte funcții ale instituțiilor culturale. Ea acționează în concordanță cu ele, realizînd astfel obiectivele și scopurile instituțiilor. Difuzarea valorilor culturale prin instituții vizează participarea indivizilor la cultură. În cadrul instituției se realizează ierarhizarea valorilor, se pune accentul pe valorile principale, contribuind la realizarea unei acțiuni eficiente. Prin instituții se propun și se realizează modele valorice, se stabilesc criterii de discernămînt după care se orientează indivizii. În cadrul instituțional se răspîndesc valori fundamentale care exprimă cerințe general-umane. Dar este posibil ca același cadru să transmită și false valori datorită unei selecții inadecvate sau a unor interese minore. De aceea, este important ca în organizarea activității de difuzare să se aibă în vedere necesitatea statuării unor criterii ferme de selecție a valorilor întemeiate pe trebuințe spirituale și sociale reale. Neluarea în seamă a acestor criterii are efect negativ asupra dezvol-

tării personalității cît și asupra societății în ansamblu. Încetățenirea unor false valori în viața socială contribuie la pervertirea gustului, la orientarea indivizilor către trebuințe nesemnificative.

Prin difuzarea valorilor se pot inculca modalități concepții, atitudini. Însă ea cere efort de gîndire și de organizare, de cunoaștere a trebuințelor, aspirațiilor și motivațiilor pentru cultură în corelație cu obiectivele vieții sociale. Altfel, se ajunge la fenomene negative. În acest sens am menționa doar efectele nocive pe care le are difuzarea care în numele cîștigului bănesc promovează nonvalori, educă motivații pentru false valori.

Democratizarea culturii nu înseamnă coborîrea nivelului operei sau spectacolului la un presupus grad de accesibilitate pentru un public care refuză orice efort de învățare și educare. Democratizarea receptării reprezintă accesul indivizilor la valorile culturale în proporție de masă, adică abolirea oricărei discriminări sociale, reconsiderarea noțiunii de public în sensul depășirii semnificației sale de grup restrîns, inițiat, specializat [1], la cea a unui fenomen de masă. Abolirea discriminării sociale în cultură trebuie să fie însoțită de desființarea treptată a inegalităților de ordin informațional și educativ. Cît privește democratizarea sistemului cultural instituțional este de reținut că ea se referă la asigurarea funcționării tuturor instituțiilor culturale în perspectiva democratizării creației și receptării.

De bună seamă, între posibilitățile societății și opțiunile variate ale indivizilor există un decalaj. Pluralitatea așteptărilor, intereselor și disponibilităților depășește capacitatea organismelor culturale de a le satisface pe toate [2], pe de o parte pentru că nu este folosită la maximum dotarea existentă, pe de altă parte, pentru că nu poate să răspundă cerințelor și trebuințelor culturale ale unei populații în continuă creștere atît ca volum cît și ca dimensiune calitativă. Rezultă imperativul creșterii eficienței socio-culturale a rețelei existente, folosirii intensive a capacităților, corelat cu sporirea participării publicului la crearea și receptarea culturii, diversificarea și moder-

[1] Oltea Mișcol, *Sensul și înnoirile principale ale inovației,* în Dimensiuni și funcții ale culturii în socialism Coord. Al. Tănase Ed. Academiei, vol. I, 1984, p. 149

[2] Victoria Dumitrescu, *Modalități de optimizare a funcțiilor rețelei de dotare social-culturală,* în Dimensiunişi funcții ale culturii în socialism, Coord. Al. Tănase vol. II, 1986, p. 70

nizarea formelor de activitate culturală, realizarea unei noi calităţi în cultură. În organizarea activităţii culturale în cadrul instituţiilor culturale este necesar să se stabilească un raport dialectic, de convergenţă între obiectivele generale ale societăţii cu privire la formarea omului şi satisfacerea nevoilor şi trebuinţelor individuale imediate şi de perspectivă, nevoi determinate ştiinţific şi realizate prin acţiune socială, în raport cu locul şi rolul fiecăruia în societate, cu nivelul şi cerinţele de dezvoltare ale societăţii. Casele de cultură, pornind de la aceste necesităţi, au menirea de a forma convingeri, de a pune în mişcare energia şi voinţa oamenilor de participare, de acţiune în sensul perfecţionării şi autodepăşirii.

Aceste instituţii de cultură au deci o gamă foarte mare de activităţi care se adresează unor cercuri largi de populaţie şi care în majoritatea localităţilor trebuie să suplinească lipsa unor instituţii de spectacole şi de concert. În unele locuri, casa de cultură este instituţia culturală reprezentativă cu o mare forţă de iradiere spirituală şi socială.

Ajunşi aici, se cuvine să facem cîteva precizări în legătură cu raportul dintre massmedia şi casele de cultură. Au existat tendinţe de a diminua rolul caselor de cultură în viaţa spirituală contemporană prin invocarea impactului puternic al massmediei. Nu este de neglijat influenţa mijloacelor de comunicare în masă asupra publicului de astăzi. Ea este reală şi benefică atunci cînt este valorificată de către individ pentru afirmarea personalităţii sale. Insă nu trebuie uitat un aspect esenţial : individul tinde către o varietate de modalităţi de satisfacere a intereselor şi trebuinţelor sale. Massmedia îi oferă doar o cale de formare, de regulă în plan informativ. Pentru manifestarea ca personalitate creatoare, activă, dinamică este necesar un cadru instituţional în care omul stabileşte contacte directe cu producătorul de cultură sau cu cel care difuzează valorile culturale. Casa de cultură răspunde unor cerinţe într-un cadru organizat pe baza unor norme de comportament şi relaţionale. Expunerea la mass-media nu este un factor care să diminueze participarea la activităţile caselor de cultură, dimpotrivă poate s-o stimuleze dar aceasta se întîmplă atunci cînd există interese şi motivaţii clare, bine definite. Casa de cultură trebuie să-şi îndrepte atenţia spre formele de activitate care să favorizeze creaţia, dezbaterea, ancorarea în problemele realităţilor locale, crearea condiţiilor de manifestare personală şi de grup, stimularea iniţiativei, a capacităţilor creatoare ale indivizilor. Trebuie pornit în conceperea acţiunilor în aceste

instituții de la premisa că omul trăiește într-o actualitate permanentă, este asaltat de un mare volum de informații. De aceea, casele de cultură se centrează pe punerea în acțiune a acestui fond de informație, dîndu-i o finalitate astfel încît omul să poată beneficia de el în activitatea sa profesională, socială și personală.

Casele de cultură realizează, așadar, idealul educativ al societății în forme specifice. Idealul educativ exprimă direcțiile în care trebuie orientate activitățile culturale, el avînd un caracter normativ deoarece este expresia unui sistem de valori pe care societatea le dorește a fi realizate sau difuzate. Idealul educativ determină astfel atingerea unui anumit nivel de cultură și educație spre care trebuie să aspire indivizii cît și societatea, într-un moment din evoluția sa. De aici rezultă caracterul prospectiv al idealului educativ. El are un caracter axiologic deoarece constituie pentru acțiunile culturale un model permanent de referință și apreciere. Fără îndoială că realizarea idealului educativ în cadrul caselor de cultură capătă accente specifice, adică el vizează asimilarea diversificată, progresivă și multilaterală a culturii de către o masă mare de oameni, eterogenă social, profesional, ca nivel de instrucție și interese culturale.

2. Cadrul organizațional specific al activității culturale a tineretului

Instituțiile culturale se înscriu în mod firesc în ansamblul factorilor educativi din societatea noastră și, în consecință, au sarcini importante în formarea și educarea tinerei generații. O expresie elocventă a modului propriu și original de realizare a principiilor politicii culturale este activitatea desfășurată de instituțiile culturale în care se oferă tineretului multiple posibilități de afirmare a capacităților sale de creație. Activitatea culturală avînd rostul să răspundă trebuințelor spirituale ale tinerilor, prin modalități specifice, pe baza unor tehnici și procedee adecvate grupurilor tinere, urmărește, totodată, realizarea obiectivelor educative ale societății.

Care sînt principalele direcții ale activităților pentru tineret realizate de instituțiile de cultură ? O primă direcție o constituie informarea culturală, promovarea în rîndul tinerilor a preocupărilor pentru cultură, organizarea și inițierea unui complex de acțiuni și manifestări pentru formarea unui larg

orizont de cunoştinţe, a spiritului critic, orientarea în cîmpul atît de extins al spiritualităţii umane. O altă direcţie o reprezintă antrenarea tinerilor la conceperea şi realizarea activităţilor instituţiilor culturale, altfel spus, la organizarea permanentă a activităţilor proprii.

Pentru a satisface trebuinţele specifice tinerei generaţii şi pentru dezvoltarea capacităţii sale de a se autoorganiza şi a se autoconduce, au fost create şi instituţii culturale proprii. Casele de cultură şi cluburile tineretului, al căror număr a crescut în ultimul timp sînt o expresie grăitoare a încrederii acordate de societate pentru a organiza şi administra aceste lăcaşuri de către tineri şi organizaţia lor. În sistemul UTC funcţionează 65 de case şi cluburi ale tineretului.

Casele de cultură, ale ştiinţei şi tehnicii pentru tineret precum şi cluburile tineretului sînt instituţii cultural-educative şi de propagandă tehnico-ştiinţifică al căror obiectiv fundamental este educarea comunistă a tinerei generaţii, formarea sa multilaterală, lărgirea orizontului de cunoştinţe politice, profesionale, tehnice, ştiinţifice şi de artă. Totodată, ele reprezintă şi un cadru de petrecere a timpului liber de către tineri pe baza opţiunilor lor şi ale obiectivelor idealului educativ al societăţii. Trebuie subliniat caracterul complex şi divers al activităţilor desfăşurate de aceste aşezăminte de cultură, ele răspunzînd multitudinii de cerinţe şi trebuinţe ale tuturor categoriilor de tineri, îmbinînd dimensiunea instructivă, informaţională cu cea delectiv-recreativă.

Tinerilor le este facilitată folosirea întregii baze materiale, indiferent de factorii care patronează instituţiile culturale. Se oferă astfel posibilitatea ca toţi tinerii să beneficieze de condiţiile create de societatea noastră pentru însuşirea valorilor culturale, pentru educarea lor polivalentă, pentru punerea în valoare a aptitudinilor lor.

O altă latură a activităţii culturale a tinerilor este dezvoltarea mişcării de amatori, larga lor participare în cadrul formaţiilor din întreprinderi şi instituţii, case de cultură şi cămine culturale, din şcoli şi facultăţi. De o mare diversitate de genuri literare, muzicale, arte plastice sau cinematografie, artă populară şi artizanat, artă fotografică etc. — cercurile şi cenaclurile sînt forme căutate de tineri datorită posibilităţilor de afirmare a lor ca personalităţi creatoare într-un domeniu artistic. Tinerii de diferite profesii fac parte din aceste cenacluri şi cercuri, ei fiind sprijiniţi material şi organizatoric în difuzarea şi editarea creaţiilor lor.

De altfel, o formă specifică de manifestare a activității casei de cultură în peisajul spiritual al unei zone o constituie mișcarea artistică de amatori. În cadrul acestui gen de activitate scopul principal îl constituie dezvoltarea sensibilității prin antrenarea activă a aptitudinilor în stare latentă. În marile organizații de UTC din întreprinderi, instituții, școli și facultăți, în așezămintele culturale ale tineretului își desfășoară activitatea formații cum sînt cele de dansuri, brigăzi artistice, echipe de teatru, coruri, grupuri de recitatori, montaje muzical-coregrafice, orchestre de muzică ușoară și populară, fanfare. Ele își desfășoară activitatea concordant cu problemele specifice locului de muncă, categoriei de tineri.

Repertoriile formațiilor artistice de amatori ale tineretului cuprind lucrări de mare valoare educativă, patriotică și revoluționară cu un bogat conținut de idei și de înaltă valoare artistică. Este esențial conținutul spectacolelor prezentate de aceste formații avînd în vedere că membrii lor sînt tineri în plină formare și afirmare care nu se pot realiza decît pe creații de certă valoare artistică și educativă.

Să adăugăm că în cadrul cluburilor și caselor de cultură ale tineretului din marile orașe își desfășoară activitatea tinerii creatori profesioniști. Prin această formă inițiată de UTC tinerii creatori cu posibilitatea să cunoască nemijlocit problematica generației lor, a vieții și muncii locuitorilor din localitatea și județul în care trăiesc.

Trebuie subliniat că nu toate activitățile culturale ale tinerilor sînt în mod egal centrate pe urmărirea satisfacerii intereselor strict culturale. Adesea, scopul lor principal este de a forma un fundament pentru contactele sociale ale tinerilor. Înfăptuirea funcțiilor activităților culturale, fie ele creative, fie de receptare, are loc pe fondul interacțiunii dintre participanții la actul cultural.

Instituțiile culturale ale tineretului au un rol important în pregătirea tineretului pentru și prin muncă și viață. Neîndoios, nu se pot face delimitări artificiale între aceste obiective. Tînărul nu este pregătit numai pentru muncă sau numai pentru viață. În cadrul acestor instituții este păgubitoare o asemenea discriminare. Aici se formează personalitatea în întregul ei, premisă esențială pentru creșterea eficienței educative a acțiunilor desfășurate la casele de cultură ale tineretului. Pentru că mai ales în aceste instituții omul se inserează ca totalitate. Pe de altă parte, casele de cultură nu pot înlocui competențele altor instanțe de socializare. Acesta este un alt

aspect important pentru dezbaterea problematicii caselor de cultură. Nu rareori se crede că în aceste instituții se realizează obiective aparținînd școlii sau familiei, neglijîndu-se faptul că tinerii au nevoie de o socializare prin acești doi factori, și că ei nu pot fi înlocuiți de casa de cultură.

Sintetizînd, obiectivele instituțiilor culturale pentru tineret sînt : 1) educarea politico-ideologică și cultural-estetică ; 2) informarea tinerilor cu cele mai variate cunoștințe, ridicarea nivelului de cultură ; 3) stimularea creației culturale, artistice, tehnice și științifice într-un cadru adecvat sub îndrumare competentă ; educația științifică și tehnică ; 4) dezvoltarea aptitudinilor și talentelor, consacrarea lor în societate : 5) organizarea unei largi mișcări artistice de amatori prin antrenarea unui mare număr de tineri ; 6) organizarea timpului liber, a activităților recreative ; 7) socializarea culturală, dezvoltarea contactelor personale între categorii socio-profesionale diferite ; 8) pregătirea pentru muncă, perfecționarea profesională, organizarea de cursuri de calificare ; 9) educarea pentru viață, formarea și desăvîrșirea comportamentului social și civic al tînărului ; 10) educarea tînărului în spiritul valorilor naturii, pentru frumusețile naturale.

Din enumerarea obiectivelor caselor și cluburilor pentru tineret rezultă diversitatea activităților desfășurate de acestea în concordanță cu modelul uman specific societății noastre. Ele au menirea de a pune în valoare toate valențele personalității tînărului, de a-l forma și educa, de a-l orienta către autoeducație.

În realizarea obiectivelor sale, casa de cultură, poate mai mult ca oricare instituție culturală, trebuie să aibă în vedere raportul dintre ofertă și cerere. Se știe că oferta educativă este într-un raport complex cu cererea publicului. Necesitățile publicului tînăr orientează conținutul, dimensiunile și nivelurile calitative ale ofertei ; dar și oferta, la rîndul ei, poate duce la nașterea unor necesități culturale noi. Aici se află una dintre strategiile înfăptuirii relației dintre însușirea pasivă a culturii și creația culturală. Exprimarea unei trebuințe culturale este într-un fel un act creator, adică îl pune pe tînăr în situația de a-și manifesta inițiativa și de a o realiza. Pe de altă parte, stimularea unor trebuințe culturale poartă amprenta creativității, cu alte cuvinte îl determină pe tînăr să-și valorifice aspirații și necesități necunoscute. Există un raport invers proporțional între intensitatea ofertei educative a instituțiilor cul-

turale și gradul de receptivitate culturală. Cu cît receptivitatea culturală este mai scăzută, cu cît nevoia de cultură este mai mică, cu atît oferta educativă trebuie să fie mai intensă, mai activă, să aibă în vedere particularitățile psihologice ale fiecărui grup de tineri. Formarea și afirmarea multilaterală a tineretului cere în mod obligatoriu stimularea permanentă a aptitudinilor sale creatoare, satisfacerea nevoii reale a tinerilor de a cunoaște și a însuși valorile autentice ale spiritualității umane. Întrucît cultura oferă posibilitățile cele mai mari de afirmare a personalității, se impune interiorizarea valorilor culturale de către tineri. Pentru că tineretul nu este doar consumator de cultură. El este și un factor de creație culturală și pe această bază însușește în mod creator cultura prin manifestarea individualității sale, a particularităților sale. Prin însuși locul pe care îl ocupă tineretul în societate, prin statusul și rolurile atribuite de societate în concordanță și cu aspirațiile și trebuințele sale, acesta este un subiect al creației culturale.[1]

Prezentarea acestor cîteva coordonate ale locului și rolului instituțiilor culturale, cu deosebire a caselor de cultură în sistemul de organizare a vieții sociale din țara noastră are darul de a sublinia importanța așezării activității lor pe temeiuri științifice, pe cunoașterea stărilor reale cu care se confruntă. A reieșit din succinta analiză de mai sus complexitatea activității și funcțiilor casei de cultură, care nu mai poate fi desfășurată spontan sau pe baze empirice. Ea cere un studiu atent al fenomenelor culturale, al comportamentelor și opțiunilor publicului. De altfel, o condiție esențială a eficienței educative și ideologice a activităților caselor de cultură o reprezintă cunoașterea cît mai riguroasă a opțiunilor și intereselor tinerilor pentru acțiunile lor. Aceasta se înscrie în cadrul general democratic din țara noastră a cărui exigență fundamentală este participarea maselor la conducerea și organizarea vieții sociale. De aici decurge necesitatea cunoașterii funcționalității casei de cultură, a disponibilităților și intereselor publicului pentru viața culturală în general și pentru cea din casele de cultură în special. Numai pe această bază se poate asigura un impact eficient al acestei instituții asupra publicului și să fie, mai ales acolo unde este singura instituție culturală, un model și un factor iradiant în rîndul publicului.

[1] Cf. Constantin Schifirneț op. cit.

3. Ipotezele cercetării, obiectivele, metodologia și lotul investigat

S-au desprins din tezele și datele unor cercetări prezentate anterior existența unei problematici a așezămintelor de cultură care merită să rețină atenția cercetătorului. Plasată la intersecția pedagogiei sociale cu sociologia culturii și a publicului această problematică impune un mod de abordare specific. Dacă în cazul instituțiilor profesioniste raportarea individului la aceasta se face de regulă ca spectator, ca receptor al actului cultural, în ceea ce privește casele de cultură perspectiva trebuie să fie cu precădere cea a participării. Casa de cultură este, așa cum am menționat, cadrul instituțional care oferă posibilitatea unui număr de oameni din diferite profesii să-și pună în valoare aptitudinile și deprinderile de interpretare, creație și difuzare a valorilor culturale.

Avînd în vedere particularitatea descrisă mai sus CCPT a realizat în 1986 o cercetare cu tema „Implicarea instituțiilor de cultură pentru tineret, a cluburilor muncitorești și a caselor de cultură în educarea comunistă a tinerei generații."[1]

În cercetarea amintită au fost urmărite cîteva obiective:

1. Cunoașterea structurilor unora dintre activitățile desfășurate de casele de cultură.
2. Studierea atitudinilor tinerilor față de acțiunile organizate de casa de cultură.
3. Investigarea impactului casei de cultură asupra educației tinerei generații și locul ei în ansamblul celorlalți factori educativi.
4. Cunoașterea opțiunilor pentru activitățile desfășurate la casa de cultură și a dorințelor tinerilor în legătură cu aceste activități.
5. Studierea condițiilor care ar determina după tineri o eficiență mai ridicată a activității caselor de cultură.
6. Investigarea gradului de frecventare de către tineri a instituțiilor culturale de masă.

Se înțelege că cercetarea nu a putut stărui asupra fiecăruia dintre obiectivele enumerate mai sus ci și-a propus să dea o imagine mai ales asupra modului cum tinerii gîndesc raportul lor cu casa de cultură. Accentul în interpretare cade pe intensitatea frecventării și opțiunile subiecților pentru activitățile

[1] Cercetarea a fost realizată în cadrul contractului dintre CCPT și CCES.

desfășurate de casa de cultură. Cu alte cuvinte, nu intrăm în analiza aprofundată a cadrului instituțional ci îl privim din unghiul de vedere al tinerilor.

Ipotezele cercetării

Investigarea problematicii caselor de cultură cuprinde un domeniu specific plasat în contextul cadrului instituțional al culturii. Este în discuție raportul publicului cu acest cadru instituțional creat pentru îndeplinirea unei multitudini de funcții. Cercetarea noastră are ca premisă aceste funcții și, în consecință, ipotezele ei exprimă unele dintre elementele referitoare la implicarea caselor de cultură în viața socială și culturală. Studiul impactului caselor de cultură asupra publicului are în vedere, înainte de toate, rolul lor educativ și formativ.

O primă ipoteză este următoarea : Interesul pentru activitățile desfășurate de casa de cultură este expresia preocupării pentru cultură. *Cu cît interesul pentru îmbogățirea orizontului cultural este mai mare, cu atît mai mult individul acordă atenție frecventării casei de cultură.* Cu alte cuvinte, participarea la acțiunile caselor de cultură se manifestă acolo unde există o motivație pentru cultură, pentru activitate culturală. Lipsa dorinței de participare orientează comportamentul cultural, către postura de spectator, de receptor al actului cultural desfășurat în aceste instituții de cultură. Opțiunea pentru casa de cultură reprezintă opțiunea pentru activitățile ei specifice.

A doua ipoteză luată în considerare în cercetare se referă la structura publicului caselor de cultură. La activitățile caselor de cultură participă, de regulă, cei care nu au un cadru relațional și afectiv bine structurat în modul lor de viață situație specifică mai ales celor stabiliți de scurt timp în oraș. *Cu cît gradul de urbanizare a indivizilor este mai mic cu atît implicarea lor în acțiunile caselor de cultură este mai mare.* Schimbarea mediului de viață și de civilizație reprezintă un factor important de orientare către casele de cultură concepute ca un loc propice socializării urbane și integrării în civilizația și cultura urbană. De aceea, pentru mare parte dintre cei stabiliți la oraș mai tîrziu aceste instituții de cultură constituie un mijloc de cunoaștere și contact cu valorile urbane. Pentru această categorie de populație casa de cultură nu este atît o instituție strict culturală cît un mediu educativ, un mediu de formare în spiritul valorilor urbane.

În fine, o altă ipoteză este următoarea : **aprecierea activităților desfășurate la casa de cultură se realizează indiferent** de calitatea în care participă individul. *Dacă activitatea de la aceste instituții de cultură este variată și de înaltă calitate aprecierea făcută de public asupra ei este pozitivă.* Asertiune pe care o considerăm valabilă și în ceea ce privește cunoașterea scopurilor și condițiilor necesare participării la acțiunile caselor de cultură.

Fără îndoială, cercetarea nu a putut să surprindă toate aceste ipoteze în toată profunzimea. Adică, ea nu oferă toate elementele necesare pentru confirmarea sau infirmarea lor. Se cuvine a reține faptul că cel puțin unele aspecte ale ipotezelor menționate mai sus au fost abordate și în alte cercetări și, drept urmare coroborarea cu concluziile acelor investigații se impune de la sine.

Metodologia

Pentru cunoașterea obiectivelor propuse s-a utilizat un chestionar care în afară de indicatorii psihosociali de bază a cuprins întrebări referitoare la opțiunile culturale, la aprecierea activităților desfășurate în casele de cultură, condițiile și scopurile activităților. Pentru aprofundarea unor aspecte legate de participarea tinerilor am solicitat unui lot de tineri să descrie activități desfășurate la casa de cultură.

Lotul cercetat

Este alcătuit din 965 de subiecți (dintre care 145 adulți) proveniți din trei județe : Brașov, Neamț, Satu Mare. Alegerea acestor județe a avut ca scop cunoașterea locului casei de cultură în contextele culturale complexe, adică în comunități care dispun de o multitudine de instituții culturale (teatru, cinematografie, filarmonici sau stagiuni simfonice permanente etc). Un alt criteriu care a stat la baza deciziei de a lua în studiu județele amintite a fost existența unui număr mai mare de cluburi și case de cultură.

S-a căutat ca lotul să fie alcătuit din principalele categorii socioprofesionale existente în fiecare din județele incluse în lot.

În funcție de ocupație lotul se structurează astfel :

— elevi : 350 (37%), muncitori : 357 (37%), intelectuali : 127 (13%), funcționari : 79 (8%), alte categorii : 30 (3%)

Elevii au fost recrutați de la licee industriale și de la licee de matematică-fizică iar restul ocupațiilor provin din întreprinderi reprezentative din județele menționate. Trebuie reținut că *o parte a* lotului este alcătuită din subiecți care participă în diverse formații și cercuri de la casele de cultură sau cluburi. Investigarea lor s-a făcut în cadrul caselor de cultură și al cluburilor.

Fără îndoială, din punctul de vedere al ocupației lotul nostru *nu este întrutotul* semnificativ. Dar este necesar să avem în vedere faptul că din rîndul participanților la activitățile casei de cultură am solicitat subiecți fără a lua în considerare ocupația lor. În fine, în lot sînt cuprinși participanți la activitățile tuturor instituțiilor culturale.

4. Importanța acordată culturii în raport cu alte valori

Interesul pentru cultură nu se manifestă izolat. El este generat de trebuințe și aspirații însă într-un context anume.

Există o dialectică a valorilor materiale și valorilor spirituale, dezvoltarea celor din urmă fiind condiționată de evoluția primelor. Acest raport nu este mecanic. Valorile culturale se pot dezvolta independent de cele materiale în anumite condiții. Pe măsură ce-și satisface unele aspirații omul are noi aspirații, după cum, îmbunătățirea vieții determină noi aspirații și trebuințe.

Este evident că astăzi dispunem de condiții de viață, muncă și de afirmare a personalității cu mult mai bune decît în alte perioade din trecut. S-a creat un sistem articulat de servicii culturale pentru toate categoriile de populație. S-a creat o bază materială pentru cultură pusă la dispoziția tuturor membrilor societății. Au crescut posibilitățile de participare la cultură în toate familiile, o parte din venit fiind cheltuită pentru activități și dotări culturale. Toate aceste mutații în baza materială a culturii și în participarea la cultură s-au produs ca urmare a creșterii forțelor de producție în perioada edificării societății socialiste în țara noastră.

Aceste sumare considerații le-am consemnat în ideea de a investiga importanța acordată de subiecți culturii în raport cu alte valori *.

* Nu analizăm valoarea în sens filozofic, axiologic ci o considerăm din unghiul de percepere a importanței acordată unor bunuri și realități de subiecții investigați

Ce este mai important	Total opțiuni	Opțiunea		
		I	II	III
— vacanțe, călătorii	42	4	12	26
— condiții mai bune de locuit	39	35	3	1
— posibilități de participare la activități culturale, teatru, concerte etc.	28	11	10	7
— posibilități de cumpărare	26	6	12	8
— posibilități de perfecționare profesională	23	7	8	7
— îmbrăcăminte la modă	22	11	9	2
— ocupație/profesie	19	5	2	12
— mîncare și băutură	16	3	7	6
— televiziune în culori	15	8	5	2
— mașină	15	7	6	2
— mai multe cărți	15	2	8	5
— videocasetofon	13	1	6	6
— activități sportive	12	2	2	8
— posibilități de a merge la restaurant	4	-	3	1
— bunuri casnice mai moderne	6	1	3	2
— mobilă	2	-	1	1

Din tabelul * alăturat se deprind următoarele concluzii :

1. Pe ansamblul opțiunilor ordinea ierarhică a ceea ce este important pentru subiecți este : vacanțe (42%), condiții de locuit (39%), participarea la activitățile culturale (28%), posibilități de cumpărare (26%) etc. Un număr foarte mic de subiecți consideră că pentru ei este mai important să aibă mobilă, bunuri casnice mai moderne, posibilitatea de a merge la restaurant. O poziție oarecum medie o ocupă opțiunile pentru ocupație, băutură, posesia unui număr mai mare de cărți, mașină, televiziune în culori.

2. Nici una dintre valorile analizate nu ocupă o pondere foarte ridicată, ceea ce este o dovadă a diversității de aspirații a lotului cercetat. Nu există deci trebuințe comune pentru întregul lot, concluzia fiind cu atît mai interesantă cu cît subiecții aveau posibilitatea să indice doar cel mult trei opțiuni. Intervin și în acest caz condițiile particulare în care trăiește și muncește fiecare grup de tineri, aspect pus în evidență de corelarea cu indicatorii de bază după cum se va putea observa mai jos.

* În toate tabelele diferența pînă la o sută reprezintă nonrăspunsurile la fiecare tip de opțiune (I., II etc.) iar totalul opțiunilor este suma ponderilor unui item din cadrul fiecărei opțiuni

3. Deosebiri importante apar între tipurile de opțiuni. Astfel ca opțiune de gradul I numărul cel mai mare de preferințe este pentru condițiile de locuit (35%) urmate la distanță mare de preferințe pentru îmbrăcăminte la modă și participarea la activitățile culturale. Ca opțiune de gradul II doar trei itemuri depășesc 10% din numărul subiecților : vacanțe, participare la cultură și posibilități de cumpărare. În general se remarcă la acest tip de opțiune o împrăștiere foarte mare a preferințelor. Dintre opțiunile de gradul III un loc mai important îl ocupă vacanțele și ocupația *.

Diferența dintre tipurile de opțiuni exprimă, neîndoielnic, și în mai mare măsură diversitatea aspirațiilor și trebuințelor de care am amintit deja. Faptul că nu se detașează ca pondere niciuna dintre opțiuni demonstrează, deasemenea, și modul concret cum fiecare individ, sau grup concepe structura propriului sistem de valori. Ierarhiile făcute de subiecți nu pot fi etichetate unilateral. Structura axiologică se întemeiază în raport cu ceea ce mediul de viață al subiectului propulsează ca priorități axiologice dar și prin prisma intereselor individuale. Cu alte cuvinte, la subiecții care au unele probleme materiale opțiunile valorice pot să vizeze numai pe cele spirituale și culturale. Dar și pentru subiecții preocupați înainte de toate de formarea lor spirituală este posibil ca în momentul cercetării să fi avut alte priorități care au fost indicate ca atare. Ce rezultă de aici ? Opțiunile subiecților sînt dependente de specificitatea cadrului de viață și de muncă. Aceasta ar fi una dintre explicațiile diversității de opțiuni la lotul investigat.

4. Raportat la celelalte valori, valorile culturale dețin 21% dintre opțiunile de gradul I. Pe total opțiuni, valorile culturale au fost indicate de 71% dintre subiecți (am inclus

* În cercetarea efectuată în 1985 pe un lot de circa 3500 subiecți tineri și adulți din mediul urban și mediul care a inclus toate categoriile socioprofesionale a reieștit următoarea ordine ierarhică a opțiunilor : vacanțe-călătorii — 49%, condiții mai bune de locuit — 35%, posibilități de participare la activități culturale — 31%, ocupația — 28%, posibilități de perfecționare profesională — 26%, mai multe cărți — 26%, posibilități de cumpărare — 25%, îmbrăcăminte la modă — 18%, activități sportive — 13%, mîncare și băutură — 10%, bunuri casnice mai moderne — 8%, mașină — 8%, televizor în culori — 6%, videocasetofon — 7%, mobilă — 2%, restaurant— 1% ; cf. Constantin Schifirneț, Cultura, tineret, mass-media educație, raport de cercetare, CCPT 1986.

aici televizor în culori, participare la cultură, mai multe cărți, videocasetofoane). Așadar, cea mai mare parte dintre subiecți au optat pentru una dintre valorile culturale. Dacă apreciem că vacanțele, călătoriile sînt o modalitate esențială de îmbogățire a orizontului cultural, de instruire și educare atunci putem afirma că există un puternic interes pentru cultură. Acest interes este plasat în contextul celorlalte valori.

Altfel spus, el se manifestă în raport cu alte trebuințe și aspirații. De pildă, pentru un subiect importante sînt participarea la cultură, mașina și îmbrăcămintea la modă. Se observă deci că pentru lotul cercetat preocuparea culturală este o caracteristică esențială a celor mai mulți dintre cei investigați. Printre lucrurile considerate ca importante cultura și mijloacele culturale se înscriu într-o proporție însemnată.

5. Luînd în discuție valorile ce dețin o pondere mai ridicată vom observa interdependența dintre aspecte ale condițiilor de viață (locuință, cumpărături, îmbrăcăminte) și cele culturale și profesionale. Sînt, de fapt, laturi importante ale vieții a căror satisfacere direcționează atitudinile, mentalitatea și comportamentul individului. Într-un anume sens, ele sînt condiții ale realizării omului ca personalitate, ca ființă dinamică și activă. Cu excepția îmbrăcămintii la modă care este expresia unei cerințe secundare datorată și prezenței masive în lot a tinerilor, toate celelalte condiții sînt esențiale pentru formarea și dezvoltarea personalității. Subiecții au optat pentru acele valori vitale în afirmarea lor. Că este așa o dovedește locul infim ocupat de unele lucruri cum sînt mobila, bunuri casnice mai moderne, frecventarea restaurantului precum și ponderea modestă a altora : mașina, televizorul în culori, activitățile sportive, videocasetofonul. În consecință, subiecții investigați au exprimat opțiuni concordante cu cerințe importante ale vieții și muncii lor.

6. Și la lotul investigat în anul 1986 se constată o pondere mai ridicată (cea mai mare dintre toate) a opțiunilor pentru vacanțe, călătorii, situație asemănătoare cu cea din 1985. Acest interes este în legătură cu schimbările intervenite în condițiile de viață, în baza materială a activității culturale și de turism. Preocuparea pentru călătorie, pentru organizarea vacanțelor este un semn de modernitate, expresia aspirației de schimbare dar și de cunoaștere, de lărgire a orizontului spiritual. Interesul pentru călătorii este și efectul multipli-

cării și intensificării relațiilor țării noastre cu toate popoarele lumii precum și al mijloacelor moderne de comunicare datorită cărora individul poate cunoaște locuri și oameni din toate colțurile pămîntului.

Acest interes nu poate fi explicat prin așa-zisa tendință de evaziune ci exprimă o trebuință reală a omului contemporan. Nevoia de mișcare, de schimbare, mobilitatea spațială sînt intrinseci personalității. De aceea apreciem ca pozitivă această aspirație exprimată de mulți dintre subiecți.

O serie de deosebiri apar în funcție de indicatorii psihosociali. Corelația cu *ocupația* relevă că ponderea cea mai mare la elevi o dețin vacanțele (53%), la muncitori — locuința (54%), la intelectuali — locuința (51%), la funcționari — participarea la cultură (47%). Urmează la elevi : îmbrăcămintea la modă, la *muncitori* și *intelectuali* — vacanțele, la *funcționari* — locuința. Este de reținut totodată, diferența mare între ponderea deținută de opțiunile plasate în fruntea celorlalte la elevi și muncitori și diferența foarte mică între cele două locuri la funcționari.

Se constată locul modest ocupat de „participarea la cultură" în cadrul lotului de elevi, după cum, nu este de neglijat că aceeași valoare apare la intelctuali după „posibilitățile de cumpărare". În același timp, este de remarcat locul mai important al „ocupației" la elevi decît la muncitori și intelectuali. Dar se cuvine a sublinia că elevii dovedesc o varietate mai mare de opțiuni decît celelalte categorii socioprofesionale.

Nu mai puțin esențial este faptul că deși este plasată pe locul II, opțiunea pentru vacanțe la muncitori este cu mult mai mică decît la ceilalți (29%, deci mai puțin de o treime, față de 53% elevi, 51% intelectuali, 42% funcționari). Această opțiune la muncitori este în apropierea altora : participarea la cultură, posibilități de cumpărare, perfecționare profesională, îmbrăcăminte la modă.

Corelația dintre ocupație și importanța acordată unor valori relevă existența unor valori comune tuturor ocupațiilor și, în același timp, opțiuni pentru valorile specifice fiecărei ocupații. Se confirmă în acest fel teza afirmată mai sus că lipsa unei valori dominante în lotul cercetat se datorează aspirațiilor și intereselor specifice fiecărui grup de tineri.

Concluzia de mai sus este pusă în evidență și de alte asocieri. Astfel, gradul de urbanizare determină unele diferențe. La opțiunile de gradul I la toate categoriile raportate la urbanizare ponderea cea mai mare o deține condițiile de locuit

dar cu variațiile respective, în sensul că această pondere este cea mai ridicată la cei veniți în oraș după 16 ani (51%) și cea mai mică la cei născuți și domiciliați în oraș (26%).

Sexul corelat cu starea civilă determină o serie de diferențe în cadrul lotului cercetat. Reiese că fetele necăsătorite și băieții necăsătoriți în proporție mult mai mică decît ceilalți consideră că locuința este importantă pentru ei. Ponderea cea mai mare a acestei valori o întîlnim la femeile și bărbații căsătoriți fără copii. Mai mult de jumătate dintre fete optează pentru călătorii (numai 38% dintre băieții fac același lucru). Tot pentru fete importantă este îmbrăcămintea la modă în proporția cea mai mare din lot. În același timp reținem că la aceeași categorie de subiecți doar o proporție de 20% acordă importanță cumpărăturilor, valoare care deține un loc mult mai mare la femeile căsătorite cu copii. De reținut că băieții în proporție mai mică, indiferent de starea lor civilă consideră că este important pentru ei să facă cumpărături.

Călătoriile sînt preferate de un număr mai mic de subiecți căsătoriți fără copiii (24% femeile, 25% bărbații). Care să fie explicația acestei ponderi mai mici ? Probabil alte priorități intervin la cei căsătoriți fără copii care influnțează opiniile lor. De pildă, faptul că două treimi dintre femei și jumătate dintre bărbați indică drept prioritate în ansamblul valorilor condițiile de locuit este semnificativ pentru modul de structurare a sistemului lor axiologic.

Merită a fi reținut și numărul mare de bărbați (necăsătoriți, mai mult de o cincime dintre ei) care optează pentru activitățile sportive. Este clar că intervine aici și vîrsta subiecților știut fiind că mare parte dintre cei necăsătoriți sînt de vîrstă pînă în 21 de ani. Ori, la această vîrstă interesul pentru sport este puternic și el se regăsește în opțiunile subiecților necăsătoriți de sex masculin. În același fel se explică și numărul mai mare de băieți care optează pentru videocasetofon.

Cît privește ocupația se constată atenția mai mică acordată acesteia de către femeile căsătorite cu copii și bărbații căsătoriți fără copii. Dorința de a avea mai multe cărți este mai puternică la fete și la bărbații căsătoriți fără copii și cea mai mică la femeile căsătorite cu copii, la care de altfel, se observă și ponderea cea mai mică din lot de opțiuni pentru participarea la cultură. Interesant este că fetele în proporția

cea mai mare din rîndul celor de sex feminin indică participarea la cultură în timp ce băieții în proporția cea mai mică din lotul masculin fac același lucru.

Am prezentat în detaliu deosebirile în raport cu sexul corelat cu starea civilă pentru a evidenția complexitatea structurilor opționale ca și varietatea aspirațiilor și intereselor subiecților investigați. Desigur, sexul determină diferențe însemnate, fiecare dintre cele două sexe avînd trebuințe specifice fără însă a neglija existența unor nevoi comune. Starea civilă intervine ca un factor ce diferențiază și mai mult cele două sexe, relevîndu-se situații multiple datorate acestui indicator. Ies în evidență femeile căsătorite cu copii care au alte opțiuni decît celelalte grupuri. Grija pentru familie, pentru creșterea și îngrijirea copiilor, asigurarea unor condiții adecvate de viață sînt elemente esențiale care generează aspirațiile și deci opțiunile lor. După cum nu mai puțin interesant este grupul celor căsătoriți fără copii la care se constată trebuințe și interese speciale. Fără a exagera rolul stării civile în structurarea opțiunilor se cuvine a reține că acțiunea acestui indicator este dependentă de o serie de factori dintre care cei materiali nu în toate cazurile dețin întîietatea. Raporturile inter și intrafamiliale, ocupația celor doi soți, mediul de viață și de muncă, nivelul de cultură și de interes pentru cunoaștere, numărul de copii toate acestea pot influența aspirațiile celor căsătoriți.

O corelație interesantă pare a fi între importanța acordată unor valori și mărimea bibliotecii. Precizăm încă odată că acest indicator îl luăm în considerare prin faptul că el poate exprima o anumită stare culturală, un mod de viață și nicidecum ca un factor asemănător indicatorilor psihosociali.

Din datele cercetării rezultă cîteva concluzii demne de a fi reținute. Astfel, subiecții cu biblioteci mari (peste 200 de volume) în proporția cea mai mare în lot optează pentru călătorii (58% cei cu biblioteci de peste 500 de volume față de 32% cei care au sub 100 de cărți). Condițiilor de locuit li se acordă o atenție sporită de către cei care au biblioteci mai mici (numai 28% dintre subiecții care au biblioteci de peste 500 de volume apreciază că printre lucrurile foarte importante pentru ei sînt condițiile de locuit). Preocuparea pentru îmbrăcăminte este mai intensă la cei cu biblioteci mici (32% dintrei cei care au circa 30 de cărți).

Participarea la cultură este indicată în proporția cea mai mare din lot ca un lucru esențial de către subiecții care au

biblioteci între 100 și 500 de cărți. Numai 9% dintre cei care au circa 30 de cărți consideră participarea la cultură ca fiind importantă.

Perfecționarea profesională este menționată de aproape o treime dintre subiecții care au circa 200 de cărți și numai 10% dintre cei care au circa 30 de cărți. În schimb la această din urmă categorie de populație întîlnim proporția cea mai mare, din lot, de opțiuni pentru activitățile sportive. 27% dintre subiecții care au peste 500 de cărți în biblioteca lor (la distanță mare de toți ceilalți) consideră ca important pentru ei este să aibă mai multe cărți.

Această prezentarea a asocierii dintre importanța acordată unor valori și mărimea bibliotecii pune în evidență într-o anumită măsură relația dintre diferitele interese culturale. Dispunerea unei biblioteci reprezintă un element ce contribuie la conturarea profilului unei categorii de populație.

5. Gradul de frecventare a caselor de cultură și a cluburilor

Pentru a evalua intensitatea participării tinerilor la activitățile desfășurate de instituțiile culturale de masă am sondat gradul în care ei le frecventează, conform declarațiilor lor. Aceste opinii le vom corela cu altele și din aceste corelații vom desprinde unele concluzii.

Tipul de instituție	Gradul de frecventare						
	nu știu să fie așa ceva	nu merg	zilnic	2—3 ori pe săptămînă	numai sîmbăta	1—2 ori pe lună	rar sau foarte rar
— casa de cultură	2	9	5	12	5	14	32
— casa de cultură a sindicatelor	7	45	3	5	3	10	26
— clubul întreprinderii	12	45	7	15	5	6	10
— casa de cultură (clubul), științei și tehnicii pentru tineret	4	48	5	13	5	7	17

Cîteva concluzii se degajă din datele de mai sus. Mai întîi este de consemnat numărul destul de mare de subiecţi care declară că nu frecventează aceste instituţii. Apoi, dintre toate instituţiile ponderea cea mai mare de nonfrecventare o deţine casa ştiinţei şi tehnicii pentru tineret iar cea mai mică o întîlnim la casa de cultură a oraşului. Un număr ceva mai mare de subiecţi nu ştiu de existenţa clubului de întreprindere. Dacă proporţia nonfrecventării casei de cultură a municipiului este cea mai mică din lot pentru aceeaşi instituţie se observă ponderea cea mai ridicată de subiecţi care o frecventează rar sau foarte rar. Coroborînd frecvenţa zilnică cu cea săptămînală constatăm gradul cel mai înalt de frecvenţă la cluburi (22%) urmată de cea a casei ştiinţei şi tehnicii pentru tineret (18%), casa de cultură a municipiului (17%) şi casa de cultură a sindicatelor (8%). Un număr de subiecţi ce variază între 10 şi 14% merg odată sau de două ori pe lună la casa de cultură a municipiului sau la casa de cultură a sindicatelor.

Reiese din scurta analiză a datelor existenţa unui grup mic dar constant care frecventează cu regularitate unele dintre instituţii, cu deosebire clubul întreprinderii şi casa ştiinţei şi tehnicii pentru tineret.

Aşadar, casele de cultură sînt frecventate de către anumite categorii de populaţie care manifestă interese concrete, clare faţă de ele. Dar nu numai atît. Există factori şi condiţii specifice fiecărei categorii de tineri care determină o slabă frecventare a caselor de cultură, concluzie pusă în lumina şi de corelarea cu indicatorii psihosociali. Să urmărim mai întîi nonfrecventarea, în funcţie de ocupaţie.

%

Tipul de instituţie	Ocupaţia			
	elev	muncitor	intelectual	funcţionar
— casa de cultură	38	21	23	29
— casa de cultură a sindicatelor	58	33	29	35
— clubul întreprinderii	60	32	29	32
— casa ştiinţei şi tehnicii pentru tineret	61	37	43	34

Diferențele între ocupații sînt evidente. Se poate ușor observa ponderea foarte ridicată a elevilor care declară că nu frecventează aceste instituții cu deosebire clubul întreprinderii și casa științei și tehnicii pentru tineret. La intelectuali proporția cea mai mare de nonfrecventare o întîlnim la casa științei și tehnicii pentru tineret iar cea mai mică la casa de cultură a municipiului. Deosebiri mici între ponderile de nonfrecventare a instituțiilor culturale se constată la funcționari. Mai este de consemnat că proporțiile cele mai mici de nenfrecventare pentru toate ocupațiile le regăsim la casa de cultură a municipiului de unde ar rezulta că dintre toate cele patru instituții de cea mai largă audiență se bucură casa de cultură a municipiului. Pare surprinzătoare această concluzie dacă avem în vedere că toate celelalte trei instituții au fost create pentru a satisface interese specifice fiecărei categorii ocupaționale. Care să fie cauza unei asemenea situații ? Pot fi invocate multe argumente : modul de plasare a instituțiilor culturale, programul, calitatea personalului, dotarea, raportul cu publicul. Acestea pot constitui explicații adecvate dar nu suficiente. Intervine credem și o anumită mentalitate legată de atmosferă, de cadrul instituțional. Casa de cultură a municipiului are probabil alt impact asupra publicului, ea este altfel valorizată decît celelalte. Avem, de fapt, de a face cu rolul unei tradiții create într-o comunitate cum este orașul, o tradiție a activității culturale desfășurată la un anumit tip de instituție culturală.

Însă chiar și cu această explicație rămîne deschisă problema neparticipării unor categorii, în primul rînd a elevilor. Am menționat efortul făcut de societatea noastră, mai ales în ultimii ani de a construi un număr impresionant de case ale științei și tehnicii pentru tineret, deci instituții care să fie în concordanță cu aspirații și interesele spirituale ale tinerilor. S-a observat că publicul cel mai constant al acestor instituții sînt muncitorii și funcționarii. Pentru foarte mică parte dintre elevi ele reprezintă interes.

Considerăm că explicația cu privire la slaba participare a elevilor la activitatea caselor de cultură stă în particularitățile vîrstei cînd individul capătă conștiința propriei sale identități și caută această identitate în relațiile cu cei de vîrsta sa, cu grupurile sociale. Nesiguranța, criza de originalitate, dificultăți în integrarea într-o anumită structură relațională, efortul pentru a face față unor solicitări intense

determinate de propria dezvoltare biologică și fiziologică cît și de atingerea unor înalte performanțe (la învățătură, în sport, etc) influențează comportamentul adolescenților față de casa de cultură. Reușește casa de cultură sau mai bine spus poate să ofere acel cadru de manifestare a statusului încă incert al adolescentului ? Este dificil de răspuns. Integrarea în activitatea lor a adolescenților rămîne ca una din principalele probleme ale acestor instituții.

Nu poate fi ocolită o altă problemă esențială : grija părinților pentru cadrul de petrecere a timpului liber de către adolescent. Anumite situații concrete din unele case de cultură determină pe părinți să nu accepte frecventarea acestora de către adolescent cu convingerea protejării lor de unele obiceiuri rele pe care ar putea să le deprindă. Iată de ce esențială este atmosfera existentă în casa de cultură. Ea nu poate abdica de la normele încetățenite în societatea noastră. Neîndoielnic, avem de a face și cu prejudecăți, chiar mentalități anacronice la unii părinți. Însă acestea nu pot fi spulberate decît printr-o activitate model iradiantă în mediul in care ființează și cu efect benefic, în primul rînd asupra tinerilor aflați în plin proces de formare, în etapa marilor opțiuni. Aspectul formativ este sau ar trebui să fie o caracteristică de bază a tuturor activităților casei de cultură. Apreciem, că multe dintre instituțiile culturale nu au încă bine precizate metodele și căile de acțiune pentru acest segment de vîrstă care este adolescența. Indivizii din acest interval de vîrstă nu pot să fie tratați drept copii ci se impune organizarea de acțiuni concordante cu aspirațiile specifice acestei vîrste. Utilizarea mijloacelor asemănătoare școlii nu face decît să diminueze mult din influența caselor de cultură asupra adolescenților.

Continuînd analiza corelațiilor dintre nonfrecventare și alți indicatori reținem că frecventarea cu regularitate a caselor de cultură o întîlnim la subiecții veniți în oraș după vîrsta de 16 ani, așadar cei cu un grad mai scăzut de urbanizare (17% dintre ei declară că nu frecventează casa de cultură a sindicatelor în timp ce 54% dintre cei născuți și domiciliați în oraș afirmă același lucru). Situația este relativ asemănătoare și la celelalte instituții cu excepția clubului de întreprindere unde ponderea frecventării cu regularitate o dețin cei veniți la oraș între 7—14 ani.

Se confirmă și de către cercetarea noastră că instituțiile culturale sînt frecventate cu deosebire de către cei stabiliți

mai tîrziu în oraş. Această categorie de populaţie găseşte în casele de cultură un mediu favorabil pentru satisfacerea trebuinţelor lor în primul rînd a celor extraculturale. Avansăm ipoteza că mai ales pentru aceşti tineri casa de cultură este un cadru dar şi o modalitate de integrare în viaţa oraşului. Nevoia de socializare, de relaţii cu alţi oameni, petrecerea timpului liber se pot realiza pentru aceşti tineri în casa de cultură. Prezenţa lor masivă constituie, probabil, unul din motivele pentru care elevii nu le frecventează date fiind valorile specifice pe care migranţii le aduc în oraş şi deci în casa de cultură.

Există un fenomen de aculturaţie, de interferenţă a culturilor şi civilizaţiilor. Civilizaţia ţărănească puternic prezentă la o parte a tinerilor din mediul rural se intersectează cu civilizaţia urbană încă nu suficient susţinută de valorile muncitoreşti şi intelectuale. Fără a insista pe acest aspect, vrem să menţionăm rolul decisiv deţinut de casele de cultură în „limpezirea axiologică", în clarificarea criteriilor de judecată la această categorie de populaţie strămutată dintr-un mediu în care ea şi-a format modelele de comportament, setul de valori şi de norme într-un mediu ce o obligă să adopte noi norme, să adere la alte valori, să aibă un alt comportament. În acest caz casa de cultură primeşte un public cu o anumită forma mens, cu o anumită viziune despre viaţă şi trebuie să-l transforme în consonanţă cu noile valori şi norme. Este una dintre cele mai complexe şi dificile acţiuni. Nu este vorba doar de o simplă educare urbană sau de retuşarea unor defecte din educaţia personalităţii. Este în discuţie o transformare radicală concretizată în orientarea individului către scopuri şi mijloace care au temei alte valori.

Corelat cu vîrsta, gradul de frecventare ne apare într-o imagine mai clară. Adică, din această corelaţie reiese că frecvenţa cu regularitate a acestor instituţii o întîlnim la tinerii între 19—24 ani şi cea mai mică la cei de vîrstă sub 18 ani, încă un argument al nonfrecventării de către elevi a caselor de cultură. Aşadar, publicul instituţiilor culturale de masă este alcătuit din participanţi de vîrstă tînără, ceea ce corespunde situaţiilor reale. Intervin după cum vom vedea mai departe, o serie de factori care diminuează posibilitatea la o vîrstă mai înaintată de a frecventa aceste instituţii, cu precizarea că această concluzie trebuie nuanţată în raport cu particularităţile fiecărui grup.

Așa de exemplu, *corelația cu sexul și starea civilă* ne dă o serie de indicii în legătură cu gradul de non frecventare, cum reiese din tabelul de mai jos.

Sexul, starea civilă	Tipul de instituție			
	casa municipiu	casa sindicate	club	casa tineret
— feminin, necăsătorită	26	43	49	45
— feminin, căsătorită, cu copii	40	53	61	71
— feminin, căsătorită, fără copii	34	51	42	43
— masculin, necăsătorit	34	51	42	47
— masculin, căsătorit, cu copii	19	25	17	37
— masculin, căsătorit, fără copii	10	17	17	27

Rezultă din tabelul de mai sus că frecvența instituțiilor de cultură este mai mare la cei căsătoriți fără copii, cu deosebire bărbați iar cea mai mică este la cei căsătoriți cu copii, mai ales femei. O pondere scăzută de frecventare este la subiecții necăsătoriți cu precădere mare la băieți care sînt în majoritate elevi. În raport cu sexul se constată că femeile frecventează în proporție mai mică decît bărbații casele de cultură. Cu excepția bărbaților căsătoriți cu copii, la toate celelalte categorii ponderea cea mai ridicată de frecventare o deține casa de cultură a municipiului. Această corelație subliniază rolul avut de starea civilă în diferențierea comportamentului subiecților față de casa de cultură, cu specificul dat de sex. Ea oferă o imagine mult nuanțată în legătură cu participarea publicului la activitățile casei de cultură. Rezultă, de pildă, că femeile căsătorite cu copii, dată fiind importanța muncii de creștere a copiilor, nu mai au timp și nu mai sînt preocupate de frecventarea casei de cultură. În același context nu putem omite și numărul destul de mare de bărbați căsătoriți cu copii care nu frecventează casa de cultură. Alte obligații, bănuim în special familiale, fac ca bărbații cu acest statut civil să nu mai acorde atenție instituțiilor culturale de masă. Este posibil ca și în cazul cînd unii bărbați căsătoriți cu copii să dispună de timpul necesar pentru a frecventa casa de cultură să nu realizeze acest lucru datorită lipsei de obișnuință de a merge singur la

casa de cultură. Dar, fără îndoială, problema participării persoanelor căsătorite cu copii la acțiunile caselor de cultură, ca de altfel la activitatea tuturor instituțiilor culturale este mult mai complexă și este necesar să luăm în considerare toate aspectele legate de această chestiune din care totuși se desprinde ca prioritară cea referitoare la creșterea și îngrijirea copiilor care cade aproape în exclusivitate, cel puțin pentru o parte a zilei în seama părinților, mai ales a mamei. Cercetarea noastră întărește concluzii ale altor investigații cu privire la slaba participare la activitatea culturală a celor căsătoriți cu copii, cu deosebire a femeilor. Fără a trece peste elemente obiective ale situației acestei categorii de public trebuie să reținem că în cadrul caselor de cultură se face foarte puțin sau chiar nimic în legătură cu satisfacerea intereselor culturale ale celor căsătoriți cu copii. Nu dispunem de sugestii, însă apare ca un imperativ de prim ordin cunoașterea particularităților acestei categorii și organizarea unor activități adecvate care să aibă în vedere atît părinții cît și copii.

Am menționat anterior că un indicator principal în analiza opțiunilor și intereselor culturale îl constituie *mărimea bibliotecii personale*. Corelarea acesteia cu gradul de frecventare a caselor de cultură este revelatoare mai ales în ceea ce privește nonfrecventarea acestor instituții. Se observă că subiecții care dispun de un volum de cărți între 50 și 200 frecventează în proporție mai mare decît ceilalți casa de cultură a sindicatelor. Cei care au cca. 30 de cărți și cei care au între 200 și 500 de cărți în proporție mai mare decît ceilalți frecventează cluburile întreprinderilor, iar subiecții care au în jur de 100 de cărți merg în măsură mai mare la casa științei și tehnicii pentru tineret. De remarcat că la cei care nu au biblioteci există o pondere foarte ridicată de subiecți care nu frecventează casele de cultură.

De bună seamă, mărimea bibliotecii nu este un indicator psihosocial. Ea este expresia unor condiții de viață, a unor interese culturale. Însă ea oferă posibilitatea explicării situației nonfrecventării instituțiilor culturale, evident cu motivațiile specifice pentru fiecare categorie de subiecți : cei cu un număr foarte mic nu le frecventează pentru că nu au interes pentru cultură iar cei cu biblioteci mari consideră că nu găsesc la casa de cultură cadrul adecvat.

Pentru adîncirea aspectelor legate de frecventarea caselor de cultură am sondat și calitatea în care subiecții merg la aceste instituții de cultură. Cercetarea relevă că 38% sînt

prezenți în casele de cultură numai ca spectator; 4% numai ca membru al formațiilor culturale; 3% numai ca membru al cercurilor tehnico-științifice; 20% ca spectator și membru al formațiilor culturale; 5% ca spectator și membru al cercurilor tehnico-științifice; 7% ca membru al formațiilor culturale și cercurilor tehnico-științifice; 3% ca spectator și membru al formațiilor culturale și cercurilor tehnico-științifice; 3% alte calități; 18% nu frecventează aceste instituții.

Așadar o parte însemnată dintre subiecți merg la casa de cultură numai în calitate de spectator iar o cincime dintre ei ca spectator și membru al formațiilor culturale. 45% din lotul cercetat sînt membri ai unor formații sau ai cercurilor tehnico-științifice. Aceasta se explică prin includerea în lot a unui număr mare de participanți la activitățile caselor de cultură.

Din datele de mai sus se desprinde ideea că numai 18% nu frecventează casa de cultură ceea ce vine în contradicție cu concluziile reieșite din analiza gradului de frecventare a instituțiilor de cultură. Dincolo de inerția existentă la o parte dintre subiecți, apreciem că unii dintre ei au considerat că prin frecventare înseamnă participarea nemijlocită la o activitate din cadrul casei de cultură. Probabil, cei care declară că merg la casa de cultură numai ca spectatori se recrutează din rîndul subiecților care au declarat că nu frecventează instituțiile culturale de masă. Dar, nu este mai puțin adevărat ca o parte dintre subiecți în timpul completării chestionarului să fi proiectat o aspirație a lor și anume aceea de a fi participat la activitățile culturale și, drept urmare, au consemnat calitatea de membru al unor formații sau cercuri, deși declaraseră că nu frecventează casa de cultură.

Neconcordanța dintre nonfrecventarea casei de cultură și calitatea în care este frecventată de un număr de subiecți demonstrează labilitatea unor opinii care nu sînt în mod obligatoriu un deficit în atitudinile subiecților ci ele ar putea exprima tocmai nesiguranța lor în ceea ce privește impactul acestei instituții asupra comportamentului lor. Necunoașterea exactă a activității din casa de cultură este un fapt ce poate explica nesiguranța amintită mai sus.

Corelarea cu indicatorii psihosociali aduce unele nuanțe în concluziile reieșite din analiza lotului global.

Astfel fetele în mai mare măsură decît băieții participă în calitate de spectator *(30% băieți, necăsătoriți, 34% bărbați căsătoriți cu copii, 27% bărbați căsătoriți fără copii)* la activitățile casei de cultură iar băieții mai mult decît fetele ca spec-

tator și membru al unor formații culturale, situația fiind caracteristică mai ales pentru bărbații căsătoriți fără copii. Se relevă și de această dată că la casele de cultură activează cu deosebire băieții. Neputînd caracteriza frecventarea casei de cultură ca avînd o tendință de masculinizare, reținem implicarea în mai mare măsură a băieților în activitățile concrete din acest cadru instituțional. Această concluzie este oarecum în contradicție cu o alta reieșită din alte cercetări dar confirmată și de cercetarea noastră, așa cum vom vedea mai departe, și anume că fetele manifestă un interes mai puternic decît băieții pentru activitățile culturale, că frecventarea unor acțiuni sau genuri este cu mult mai mare la fete. Să rezulte de aici că deși fetele acordă un interes mai mare culturii ele au mai mult o atitudine pasivă, adică sînt în calitate de receptor ?
Am putea accepta o asemenea supoziție dacă am cunoaște cu mai multă rigoare comportamentul cultural al fiecărui sex. Coroborînd însă datele cercetării de față cu cele ale altor investigații reiese o anumită tendință de pasivitate a fetelor în raport cu cultura iar la băieți o orientare mai mare către implicarea în crearea sau interpretarea actului cultural. Acționează, probabil, în această diferențiere atît particularitățile biologice dar și consecințele unei acțiuni de lungă durată centrată pe ideea capacității de creație care ar exista numai la băieți.[1] În societatea noastră există condiții optime pentru participarea tuturor membrilor săi la toate activitățile culturale. S-a creat cadrul propice pentru punerea în valoare a aptitudinilor fiecărui individ. Însă anumite deosebiri istorice și culturale își pun amprenta asupra comportamentului fiecăruia dintre sexe.

Dar la toate acestea trebuie să adăugăm și un element aparent minor : poziția fetei sau a femeii în aceste instituții de cultură. Datorită unor defecțiuni din organizare a activității nu se crează cadrul cel mai adecvat pentru implicarea fetelor în aceste acțiuni. Un anumit tip de comportare specific din unele case (limbaj pitoresc sau chiar grosolan și suburban, o ținută neglijentă, atmosfera nu tocmai civilizată) influențează decizia unor tinere să nu participe la formațiile și cercurile casei de cultură.

Ocupația pare să fie un factor important de diferențiere. În calitate de spectator participă mai ales elevii și intelectualii. Elevii în proporția cea mai mare declară că nu frecventează

[1] Vezi și Constantin Schifirneț, *Generație și cultură* Editura Albatros, București, 1985.

casa de cultură, ponderea cea mai mică de nonfrecventare fiind la intelectuali. Cu excepţia elevilor, la toate celelalte ocupaţii mai mult de o cincime participă ca spectator şi membru al unei formaţii culturale.

Aceste date confirmă concluzii reieşite din analiza nonfrecventării caselor de cultură. Se adevereşte ideea neparticipării masive a adolescenţilor liceeni la activităţile caselor de cultură iar dintre cei care le frecventează, majoritatea dintre ei merg ca spectatori deci ca receptori pasivi ai actului cultural. Fără a mai relua consideraţiile făcute anterior considerăm că neimplicarea lor în activităţile caselor de cultură exprimă *aceeaşi rezervă faţă de modul cum sînt organizate*, de felul în care se stabilesc raporturile între oameni. în cadrul acestor instituţii. Prezenţa doar ca spectator a elevilor care frecventează casa de cultură este reflexul unei situaţii a acestei categorii căreia, după cum am mai menţionat, trebuie să i se ofere cadrul adecvat în casele de cultură pentru satisfacerea intereselor şi aspiraţiilor acestei vîrste tinere.

Pe de altă parte, este de consemnat interesul muncitorilor pentru activităţile din casele de cultură, 57% dintre ei fac parte din diverse formaţii şi cercuri tehnico-ştiinţifice faţă de 49% intelectuali, 38% elevi ; ponderea muncitorilor este întrecută doar de cea a funcţionarilor (59%).

Interesant este faptul că *gradul de urbanizare* nu reprezintă un factor de diferenţiere puternică a lotului. Se desprinde din datele investigaţiei ideea că tinerii născuţi şi domiciliaţi în oraş în proporţie mai mare declară că nu frecventează casele de cultură (22% faţă de 15% cei născuţi şi domiciliaţi în sat). De asemenea, o proporţie mai mare de subiecţi din sat şi dintre cei care au venit la oraş între 7 şi 14 ani declară că merg la casa de cultură în calitate de spectator. Cu toate acestea, trebuie remarcat că numai 7% dintre subiecţii veniţi la oraş după vîrsta de 16 ani nu frecventează casele de cultură şi în proporţie mult mai mare decît ceilalţi se implică în activitatea acestor instituţii (57% dintre ei faţă de 38% dintre cei născuţi şi domiciliaţi în oraş şi 30% născuţi şi domiciliaţi în sat). Totodată, este de reţinut că 60% dintre subiecţii veniţi în oraş în intervalul de vîrstă 0—7 ani fac parte din formaţiile şi cercurile tehnico-ştiinţifice de la casele de cultură. Iată deci o nuanţă ce intervine în concluzia cu privire la influenţa gradului de urbanizare : participarea la activitatea din casele de cultură este dependentă pentru unele categorii de tineri de gradul de urbanizare iar pentru alţii importante sînt alte con-

diţii decît urbanizarea. Se poate uşor observa că pe măsură ce aprofundăm analiza rezultă imperativul luării în considerare a tuturor factorilor care contribuie la manifestarea unui fenomen sau la generarea unei situaţii sociale şi culturale. Este de la sine înţeles că între cele două categorii de subiecţi menţionate mai sus există deosebiri în ceea ce priveşte motivaţia participării la activităţile casei de cultură.

În acelaşi context se cuvine a discuta şi corelaţia cu mărimea bibliotecii. Cei cu un număr mai mare de volume participă mai ales în calitatea de spectator. Participarea la formaţii şi cercuri tehnico-ştiinţifice este mai mare la cei care au circa 100 de volume şi cea mai mică la subiecţii care nu au bibliotecă. Aşa cum am mai afirmat mărimea bibliotecii nu este un indicator psihosocial în sine, ea este expresia unui mod de viaţă, a unui anumit comportament cultural. În acelaşi timp este de observat o anumită dependenţă a calităţii în care este frecventată casa de cultură de mărimea bibliotecii. Luate împreună aceste două aspecte, trebuie să reţinem că ele se structurează în raport cu particularităţile fiecărui grup de subiecţi.

6. Interese pentru activităţile caselor de cultură

1. Preferinţe pentru activităţile caselor de cultură

Casa de cultură desfăşoară activităţi în concordanţă cu funcţiile lor sau ea vizează comparaţia cu instituţiile profesio-publicului. Pornind de la această caracteristică, cercetarea a urmărit cunoaşterea opţiunilor subiecţilor pentru acţiunile acestei instituţii.

Un aspect esenţial în legătură cu aceste opţiuni este în ce măsură raportarea subiecţilor la casele de cultură ia în considerare particularităţile cadrului lor instituţional şi, implicit, funcţiile lor sau ea vizează comparaţia cu instituţiile profesioniste. Pentru că, aşa cum am menţionat, este deosebit de important ca relaţia dintre public şi casele de cultură să se întemeieze pe specificul acesteia din urmă şi nu pe ideea substituirii ei activităţilor altor instituţii, cu toate că este imposibil de evitat organizarea unor acţiuni ce aparţin de drept altor cadre instituţionale.

Ce arată datele cercetării ? Din tabelul alăturat se desprinde cu claritate că dintre activităţile casei de cultură, cele care plac subiecţilor cel mai mult (respectînd formularea din

Opțiuni pentru activitățile desfășurate la casele de cultură

Tipul de activitate	Total opțiuni	Opțiunea			
		I	II	III	IV
— jocuri de șah, *rummy*	11	9	1	1	—
— activități în formațiile cultural-artistice	22	18	1	1	2
— spectacol de teatru	37	25	7	2	3
— spectacole de varietăți	31	11	13	4	3
— dans, seri distractive	35	14	14	5	2
— concerte de muzică ușoară	39	6	17	12	4
— concerte de muzică populară	17	2	9	5	1
— activități în cercuri tehnico-aplicative	8	3	2	2	1
— vizionări de filme	42	4	12	18	8
— discotecă	30	2	6	14	8
— vizionări de programe TV	12	—	2	6	4
— conferințe pe diverse teme	8	1	2	4	1
— întîlniri cu oameni de știință, profesori, medici, juriști etc.	15	1	4	5	5
— dezbateri pe teme politice, economice, morală, filosofie	8	—	1	4	3
— întîlniri cu sportivi	12	—	2	4	6
— întîlniri cu artiști, cîntăreți	17	—	1	5	11
— dezbateri asupra unor fapte antisociale petrecute în cartier, oraș	6	—	—	2	4
— concursuri	18	—	1	3	14
— alte activități	15	—	—	2	13
— nu mă interesează	2	—	—	—	—

întrebare) se detașează spectacolele sau de recreere (filme, concerte de muzică ușoară, teatru, varietăți, seri distractive). Activitățile specifice caselor de cultură (în formații cultural-artistice, în cercuri tehnico-aplicative, conferințe, întîlniri cu oameni de știință, concursuri, dezbateri tehnico-aplicative, conferințe, întîlniri cu oameni de știință, concursuri, dezbateri) sînt preferate de un număr mult mai mic de subiecți. Dacă luăm în discuție opțiunea de gradul I vom observa că acest din urmă gen de activități este indicat în proporție de 34% din

lot iar primele de 64% dintre subiecți. * Aceeași situație o întîlnim și în cazul celorlalte tipuri de opțiuni. În cazul opțiunilor de gradul II ponderea o dețin serile distractive, concertele de muzică ușoară, spectacolele de varietăți și filmele, la opțiunile de gradul III concertele de muzică ușoară, filmele și discoteca, iar la opțiunile de gradul IV : întîlnirile cu artiști, concursuri și alte activități decît cele indicate în chestionar.

Așadar, mare parte dintre subiecți preferă și apreciază activitățile culturale care nu aparțin în exclusivitate casei de cultură. În special spectacolele ocupă un loc important între preferințele celor investigați. Se transferă astfel în casele de cultură, din unghiul de percepere al publicului, cerințe și oportunități caracteristice altor instituții de cultură. În acest fel este infirmată ipoteza cercetării, cel puțin la nivelul lotului, după care valorizarea acțiunilor caselor de cultură exprimată în opțiunile făcute de public vizează în primul rînd acțiunile specifice acestui cadru instituțional. Se dovedește cu prisosință că subiecților le plac mai mult acele activități în care ei sînt în postura de spectator. Chestiunea ridicată de datele cercetării în legătură cu ceea ce place mai mult publicului din ceea ce oferă casele de cultură este dacă aceste preferințe exprimă trebuințe proprii sau ele s-au constituit ca urmare a programului concret al caselor de cultură. Cu alte cuvinte, activitățile preferate sînt cele care ocupă ponderea cea mai mare în cadrul acțiunilor caselor de cultură (film, spectacole de teatru, seri distractive, concerte de muzică) sau subiecții au evidențiat aspirații proprii ? Deși este greu de dat o apreciere generală asupra activității desfășurate în casele de cultură pornind de la aceste opțiuni credem că preferințele exprimate de subiecți sînt și expresia modului cum în casele de cultură se organizează diferite acțiuni. Pot fi formulate mai multe explicații în legătură cu concluzia de mai sus. Am menționat printre altele, preocuparea unora dintre conducerile caselor de cultură pentru realizarea de venituri prin activitățile de spectacol, o modalitate mai facilă de a aduce public. Nu este de neglijat nici lipsa de pregătire și de competență a unora dintre cadrele care lucrează în casele de cultură, în sensul stimulării și orientării publicului către activități specifice unei asemenea instituții

* Subiecții aveau posibilitatea să indice în ordinea ierarhică patru preferințe din 19 activități desfășurate la casele de cultură. Opțiunile de gradul I sînt preferințele menționate pe primul loc, cele de gradul II pe locul II, etc.

de cultură. Este mult mai simplu să organizezi un spectacol al unei formații din afara casei de cultură decît să inițiezi acțiuni la care publicul să fie implicat direct în producerea actului cultural.

Ponderea în casele de cultură trebuie s-o aibă activitățile de creație, interpretare și difuzare a valorilor culturale efectuate de publicul însuși. * Pentru aceasta se cer însă oameni cu cunoștințe și deprinderii de inițiere în actul artistic. Tendința de a transforma casele de cultură în simple săli de spectacol pentru alte formații și accentul pus pe spectacole contribuie, fără îndoială, la opțiunea subiecților pentru acest gen de activități.

Apoi, nu putem omite un fapt esențial : compararea între activitățile de spectacol ale instituțiilor profesioniste cu cele ale formațiilor proprii caselor de cultură este evident în favoarea primelor dacă se analizează în sine. Și atunci este firesc ca la nivelul opiniei să existe opțiunea pentru activitățile de spectacol. De aici și mentalitatea care se formează la public, dornic de spectacole asemănătoare cu cele ale instituțiilor profesioniste și în cazul amatorilor. Nu punem în discuție aici calitatea artistică, neîndoios esențială pentru orice gen de spectacol, indiferent cine îl susține ci cadrul în care are loc spectacolul. Insistența noastră asupra diferențelor dintre casa de cultură și celelalte instituții de spectacol nu are menirea de a pleda pentru renunțarea la orice formă de spectacol profesionist în casele de cultură. Susținem însă necesitatea păstrării măsurii, adică ponderea activității caselor de cultură trebuie s-o reprezinte activitățile de inițiere în cultură, cea de creație și interpretare, altfel spus, înscrierea lor în cerințele educației permanente a publicului prin acțiuni proprii.

Indistincția funcțiilor caselor de cultură are repercusiuni și în ceea ce privește așteptările publicului și de aici fenomenul pe care l-am numi *confuzionism axiologic*. Așa cum au dovedit alte investigații, în viziunea publicului predomină imaginea despre funcțiile reale ale caselor de cultură. Or, dacă aceste funcții nu sînt realizate practic se naște acel sentiment

* În cercetarea efectuată în 1975 ordinea activităților preferate de tinerii investigați atunci era următoarea : activități distractive — 55%, teatru — 34%, film — 33% etc. Activități specifice caselor de cultură au întrunit un număr mic de opțiuni cum sînt cele din cercurile tehnico-aplicative — 6%, conferințele pe teme diverse — 9%, cf. Elvira Cincă, Eficiența activității instituțiilor de cultură ale UTC, raport de cercetare, CCPT, 1975.

de frustrare specific situațiilor de discordanță dintre așteptări și ceea ce oferă aceste instituții. Este o chestiune de credibilitate în fața publicului, esențială, credem noi, în creșterea prestigiului ca și a eficacității educative și instructive. Ipotetic, susținem că numărul mic al adolescenților, al elevilor în rîndul publicului acestor instituții se datorează și acestui confuzionism axiologic.

Care este situația preferințelor în raport cu ocupația ? Se pare că ocupația are un rol în diferențierea preferințelor.

Mai întîi este de remarcat numărul mai mic de preferințe la elevi decît la celelalte ocupații. Apoi, se cuvine a sublinia lipsa dintre opțiunile elevilor a unor activități ce se regăsesc la celelalte ocupații (întîlniri cu oameni de știință, muzică populară, dezbateri, conferințe), după cum vizionarea programelor Tv o regăsim ca opțiune ce a întrunit adeziunea unui mare număr de subiecți numai la elevi. În același timp, consemnăm că activitățile în cercuri apar printre opțiuni numai la intelectuali. Activitățile în formații nu au întrunit cel puțin 10% dintre opțiunile elevilor. Patru activități ocupă un loc important la elevi : vizionarea filmelor, teatru, concertele de muzică ușoară și serile distractive la care adăugăm și discoteca avînd ponderea cea mai mare din lot.

Surprinde lipsa dintre opțiunile elevilor care au întrunit cel puțin 10% din acordul subiecților, a întîlnirilor cu oamenii de știință. Tot la această ultimă categorie ocupațională se observă ponderea foarte mică a activităților specifice caselor de cultură, un argument în plus pentru susținerea tezei că la această vîrstă nu există interes pentru acțiunile instituțiilor culturale de masă, explicația stînd în faptul că nu s-au găsit încă modalitățile adecvate pentru organizarea de activități care să răspundă trebuințelor și aspirațiilor adolescenților.

Merită a fi reținut că mai mult de o treime dintre muncitorii investigați preferă activitățile în formațiile culturale și numai un sfert dintre ei optează pentru spectacolele de teatru.

Diferențe între sexe apar în raport cu opțiunile pentru activitățile caselor de cultură.

La fete, indiferent de starea civilă, ponderea o deține opțiunea pentru teatru (36% necăsătorite, 35% căsătortie cu copii, 31% căsătorite fără copii). 20% dintre fete activează în formații culturale iar 20 % dintre femeile căsătorite cu copii preferă spectacole de varietăți, iar 34% dintre femeile căsătorite fără copii preferă activitățile în formații. Un sfert dintre bărbații căsătoriți cu copii și 35% dintre cei căsătoriți

fără copii optează pentru activități în formații culturale. Un număr mai mare din rîndul celor căsătoriți cu copii preferă serile distractive. La băieți există o varietate mai mare de opțiuni nici una din ele neatingînd proporția de 20%. Totuși ponderile cele mai mari le dețin dansul și teatrul.

Vîrsta diferențiază lotul cercetat.. Astfel, la cei sub 16 ani ponderea o deține discoteca, singurul interval de vîrstă la care acest gen de activitate are prioritate. Discoteca se înscrie printre opțiunile subiecților de vîrstă tînără dar în proporție mult mai mică decît la adolescenți. De remarcat că la cei de peste 30 de ani discoteca nu a întrunit cel puțin 10% din opțiuni. Rezultă că această activitate este specifică adolescenței.

Filmele ocupă un loc important la toate vîrstele dar mai ales la adolescenți și tinerii între 25—30 de ani și 19—21 de ani, la care dețin întîietatea. Ponderea filmului între opțiunile celor investigați relevă cu claritate impactul celei de a șaptea arte asupra publicului indiferent de vîrstă. Fără a menționa toți factorii care concură la propulsarea artei cinematografice la nivelul cel mai înalt al preocupărilor publicului contemporan, vrem să subliniem doar raportul dintre urbanizare și cinematograf, filmul fiind una din artele caracteristice modului de viață urban. Evident, filmul a pătruns cum este și firesc în mediul rural și prezența lui în viața săteanului este de necontestat. Dorim doar să precizăm că această artă răspunde prin excelență unor trebuințe specifice orășeanului. Cum tinerii sînt în majoritate născuți și domiciliați în mediul urban se explică influența foarte puternică a cinematografului.

Pe de altă parte, remarcăm locul important pe care-l au în opțiunile tinerilor serile distractive. La adulți acest gen de activitate este indicat de un număr mai mic de subiecți. Se dovedește încă o dată nevoia reală a tinerilor de divertisment. Această trebuință neluată peste tot și întotdeauna în seamă de către factorii educativi sau tratarea ei superficială exprimată în spectacole de slabă calitate numai în ideea de a răspunde cu orice chip interesului pentru divertisment poate să orienteze pe tineri către activități și medii ce nu sînt adecvate obiectivelor și idealurilor societății noastre. Este știut că prin divertisment se pot transmite orice idei dacă este bine făcut. Or, calitatea în acest caz este esențială. Surogatele, încropirile sau divertismentul gratuit au efecte dăunătoare în dezvoltarea spirituală, mai ales a tinerilor.

Reține atenția locul important ocupat de teatru la grupele de vîrstă 16—18 ani și la cei de peste 30 de ani. Prezența masivă a elevilor în primul grup de vîrstă și a intelectualilor în cel de al doilea este semnificativă pentru această orientare către spectacolul de teatru. Merită însă a fi menționat faptul că la toate grupele de vîrstă spectacolele de teatru se regăsesc printre opțiunile ce au întrunit un număr mare de opțiuni. Interesul pentru teatru este o realitate pentru toate vîrstele, cu variațiile de rigoare.

Activitățile specifice caselor de cultură sînt preferate în mare măsură de cei din grupa de vîrstă 19—21 ani (48% dintre ei). Aproape o treime dintre tinerii de vîrstă 22—24 ani optează pentru acest gen de activitate. O anumită pondere au aceste activități și la cei de vîrstă de peste 25 de ani dar la adolescenți nu deține nici măcar 10% dintre opțiunile lor, o dovadă în plus că această categorie de vîrstă nu participă la adolescenți nu deține nici măcar 10% dintre opțiunile lor, semnalăm că nici alte acțiuni specifice nu sînt preferate de subiecți. De pildă, cercurile tehnico-aplicative se regăsesc numai la cei de vîrstă 22—24 de ani și în proporție doar de 11%.

Este de reținut locul deosebit de mare al întîlnirilor cu sportivii (40% dintre ei, fiind înaintea concertelor de muzică ușoară, a serilor distractive) la cei care au vîrsta sub 16 ani. Există la această vîrstă o trebuință de modele. Sportivii reprezintă unele dintre modelele acceptate de tineri. De aici preferința pentru întîlniri cu sportivi.

La vîrsta tînără există preferințe pentru vizionarea programului de televiziune. Cercetări mai vechi și mai noi au demonstrat interesul puternic la adolescenții pentru televiziune. Chestiunea care se pune în contextul problematicii analizate : de ce ei preferă să vizioneze programele de televiziune în casele de cultură ? Nu trecem cu vederea faptul că o parte dintre subiecți să nu fi ținut seama de cerința întrebării și să-și fi exprimat opțiunea pentru televiziune în general. În același timp considerăm că se manifestă la această categorie de public nevoia de viață în grup, de realizare a unor activități în grup printre care se numără și cea cu privire la vizionarea programelor de televiziune. Această concluzie pare să intre în contradicție cu o alta afirmată mai sus și anume că tinerii nu optează pentru activitățile casei de cultură tocmai datorită lipsei cadrului necesar pentru manifestarea lor într-un grup anume. Se cuvine a preciza că ponderea subiec-

ţilor care optează pentru vizionarea televizorului în casele de cultură este mică în comparaţie cu proporţia altor activităţi (23% la cei sub 16 ani, 13% la cei ce au între 16—18 ani şi 11% la cei care au între 25—30 de ani).

O corelaţie interesantă este între *mărimea bibliotecii personale* şi *preferinţele pentru activităţile caselor de cultură*. Dispunerea unei biblioteci presupune o structură specifică a orizontului cultural. Este de presupus că o bibliotecă personală variată tematic şi cu un număr mai mare de volume contribuie la orientarea individului către alte genuri de activitate decît la cei care nu au biblioteci sau au un număr mic de cărţi.

Diferenţele sînt esenţiale pentru unele activităţi preferate în funcţie de mărimea bibliotecii. Astfel, subiecţii cu biblioteci sub 100 de cărţi deţin o pondere însemnată în rîndul celor care au optat pentru activităţi în formaţii ca preferinţă de gradul I, concertele de muzică populară, ca preferinţe de gradul II concerte de muzică populară, vizionarea programelor TV, întîlnirile cu artiştii, filmele, dintre preferinţele de gradul III, întîlnirile cu sportivii şi întîlnirile cu artiştii dintre preferinţele de gradul IV. Deosebiri remarcabile sînt între cele două categorii în favoarea celor cu biblioteci cu peste 200 de volume cu privire la : spectacolele de teatru dintre opţiunile de gradul 1, spectacolele de teatru, discotecă, varietăţi dintre opţiunile de gradul II, varietăţi, seri distractive, concerte de muzică uşoară, întîlniri cu oameni de ştiinţă (88% cei cu biblioteci de peste 200 de volume faţă de 12% la cei cu biblioteci ce au sub 100 de volume) dintre opţiunile de gradul III, întîlnirile cu oameni de ştiinţă dintre opţiunile de gradul IV.

Subiecţii care au declarat că nu au biblioteci, preferă mai ales filmele (60% dintre ei) şi concertele de muzică populară.

Se desprinde cu claritate concluzia că subiecţii cu biblioteci mici apreciază mai mult decît ceilalţi activităţile specifice caselor de cultură. Semnificativ în acest sens este faptul că aproape două treimi dintre cei care optează pentru activităţile în formaţiile culturale fac parte din rîndul celor care au biblioteci sub 100 de cărţi. Rezultă deci că publicul preocupat de acţiunile caselor de cultură provine cu precădere din categoria celor care au biblioteci mai mici. Este posibil ca lipsa unei biblioteci mari să fie compensată sau substituită de frecventarea cu regularitate a casei de cultură. Nu este hazardat

a susține că subiecții cu biblioteci mari sînt centrați pe utilizarea mijloacelor proprii în formarea lor spirituală pe cînd ceilalți se orientează către mijloacele culturale ce aparțin societății.

Cît privește corelarea activităților preferate cu *gradul de urbanizare* sînt de consemnat următoarele : la cei născuți și domiciliați în sat, cei veniți în oraș între 7—16 ani și cei născuți și domiciliați în oraș există un interes mai mare pentru spectacolele de teatru, iar la cei veniți în oraș între 0—7 ani — interes pentru varietăți, la cei veniți în oraș după vîrsta de 16 ani — pentru activitatea în formații ca opțiune de gradul I. De remarcat ponderea mai ridicată a preferințelor pentru jocuri la cei veniți în oraș între 7 și 16 ani în cadrul opțiunilor de gradul I. Reținem tot la opțiunile de gradul I că serile distractive, spectacolele de varietăți și activitatea în formațiile caselor de cultură ocupă un loc important la toate categoriile de urbanizare, firește în pondere diferită de la un grup la altul.

Dar, gradul de urbanizare nu reprezintă un factor puternic de diferențiere. El acționează corelat cu ceilalți indicatori.

7. Opțiunile pentru activitățile care ar trebui să ocupe locul principal în programele casei de cultură

Am analizat anterior preferințele subiecților pentru activitățile caselor de cultură. În continuare studiem opțiunile pentru activitățile care ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul casei de cultură.

Din tabelul alăturat se desprinde înainte de toate echilibrul între opțiunile făcute de subiecți. Nici un gen de activitate nu se detașează ca pondere. Pe total opțiuni proporții mai mari au întrunit activitățile : spectacole ale formațiunilor de amatori, spectacole ale formațiilor profesioniste, seri distractive, dans, întîlniri cu specialiști, activități în grupuri, filme. În număr mai mic au fost indicate : discoteca, activitatea în formații artistice, cursuri tematice, seri literare și muzicale, concursuri. Dacă analizăm în raport cu tipul de opțiune vom remarca pentru opțiunea de gradul I locul deținut de spectacolele formațiilor de amatori, întîlnirile cu specialiștii, spectacolele formațiilor profesioniste, activitățile în grupuri, pentru opțiunea de gradul II serile distractive, spectacolele prezentate

Opțiuni pentru activitățile care ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul caselor de cultură

Tipul de activitate	Total op-țiuni	Opțiunea I	II	III
— spectacole ale formațiilor de amatori	32	26	3	3
— întîlniri cu specialiști, oameni de știință și artă	25	17	6	2
— activități în grupuri (cenacluri, cercuri etc.)	21	11	7	3
— spectacole prezentate de artiști profesioniști	32	13	15	4
— activitatea în formații artistice	16	4	7	5
— seri distractive	27	9	12	6
— dans	26	4	9	13
— concursuri	14	2	8	4
— filme	20	3	8	9
— brigada artistică	9	1	4	4
— seri literare și muzicale	18	2	6	10
— discotecă	14	2	4	8
— seri de întrebări și răspunsuri	9	-	3	6
— cursuri tematice (teatru, film, artă plastică, muzică, literatură)	16	1	3	12
— sărbătorirea unor momente importante din viața oamenilor	10	-	2	8
— cicluri de expuneri și conferințe	4	-	1	3

de profesioniști iar la opțiunea de gradul III discoteca și cursurile tematice. Ce decurge de aici ? În cadrul opțiunilor de gradul I se constată o *concentrare a majorității subiecților* pe patru genuri de activitate iar pentru celelalte tipuri de opțiuni există o *varietate de preferințe*. Altfel spus, la cele patru genuri de activitate predominante ca opțiune de gradul I se asociază ca opțiuni secundare o diversitate de alte activități.

Comparativ cu structura preferințelor, deci cu a activităților care plac cel mai mult, subliniem, așa cum arată cercetarea, interesul subiecților pentru activitățile specifice caselor de cultură. Se confirmă, astfel, ideea că preferințele exprimate de subiecți în legătură cu programul real al caselor de cultură reflectă starea existentă în aceste instituții, adică ei s-au orientat după acele activități organizate și, în acest, fel se explică preocuparea mică pentru *acțiunile specifice*. Există deci o anumită discordanță între preferințele pentru activitățile

desfășurate de casele de cultură și opțiunile pentru activitățile care ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul caselor de cultură. Dacă în planul preferințelor, activitățile specifice caselor de cultură (activități în formații, în cercuri tehnico-aplicative, dezbateri, întîlniri cu oameni de știință, artiști, concursuri, conferințe) se constată un interes mic, la opțiuni se observă accentul pus pe acțiunile caracteristice acestor instituții de cultură. Ce rezultă de aici ? Există interes pentru atcivitățile specifice caselor de cultură însă lipsa de organizare sau caracterul neatrăgător al unor asemenea acțiuni pot contribui la respingerea nu atît a acțiunilor, cît a modului cum sînt ele concepute și, în același timp, se evidențiază orientarea publicului către alte genuri realizate de alte instituții.

Evident, nu punem totul pe seama caselor de cultură. Participarea la activitățile casei de cultură este dependentă de o serie de condiții, așa cum se va vedea mai departe, condiții care țin nu numai de conținutul și organizarea acțiunilor. Din diverse rațiuni publicul dorește realizate la casa de cultură aspirații și trebuințe pe care le pot satisface alte instituții. Nu este mai puțin important de luat în seamă și setul de elemente ce se referă la mediul de viață. De pildă, apropierea lîngă domiciliu a casei de cultură și depărtarea la care se află teatrul sau cinematograful sînt un factor ce determină opțiunea pentru film sau spectacolul de teatru desfășurate la casa de cultură. Acestea sînt elemente de necontestat și își au locul lor în programul casei de cultură. Pentru că, repetăm, casa de cultură are o multitudine de funcții inclusiv cea de diseminare a valorilor culturale.

Analiza opțiunilor pentru activitățile care ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul caselor de cultură în raport cu indicatorii psihosociali nuanțează concluziile din cadrul lotului global, relevîndu-se dependența lor de condiții particulare ale fiecărui grup.

Corelația cu *ocupația* este revelatorie în acest sens. La elevi șapte activități dețin o pondere mai mare de 20% dintre opțiuni : seri distractive, filme, întîlniri cu specialiști, discoteca, spectacole ale formațiilor profesioniste, dansul și spectacolele formațiilor de amatori (diferența dintre prima și ultima fiind de 9%). La această categorie ocupațională nu se bucură de atenție activitatea în formațiile caselor de cultură. La muncitori cinci activități dețin o pondere mai mare : spectacole ale formațiilor de amatori, spectacole ale formațiilor

profesioniste, serile distractive, activitatea în formații, dans, seri distractive. De reținut însă proporția cea mai mare din lot la muncitori care optează pentru spectacolele formațiilor de amatori (42% față de 31% funcționari, 28% intelectuali și 20% elevi) încă un argument că dintre toate categoriile ocupaționale muncitorii manifestă interesul cel mai puternic pentru activitatea acestor instituții. De aceste instituții au nevoie deci în primul rînd muncitorii pentru care, probabil ele reprezintă un cadru adecvat în satisfacerea unor trebuințe spirituale și de altă natură. Din datele cercetării reiese opțiunea majoritară pentru întîlnirile cu specialiștii la intelectuali, expresie, și în acest caz, a intereselor specifice acestei categorii. Un loc important îl ocupă la intelectuali și activitățile în grupuri (cenacluri, cercuri). La funcționari spectacolele formațiilor profesioniste și ale formațiilor de amatori dețin ponderea cea mai mare în ansamblul opțiunilor pentru activitățile considerate a ocupa un loc important în programele caselor de cultură. Se mai detașează : serile literare, activitățile în grupuri și întîlnirile cu specialiști. Se remarcă, totodată, locul mai mic al serilor distractive între opțiunile funcționarilor. Dar consemnăm faptul că la toate categoriile ocupaționale acest gen de activitate se înscrie printre opțiunile ce au întrunit un număr apreciabil de adeziuni.

Ce se poate concluziona în legătură cu corelarea ocupației cu opțiunile pentru activitățile ce ar trebui să ocupe o mare parte din programul caselor de cultură ? Mai întîi, existența, la fiecare ocupație, a unui gen de activitate care are preponderență (serile distractive și filmele la elevi, spectacolele formațiilor de amatori la muncitori, întîlnirile cu specialiștii la intelectuali, spectacolele formațiilor de amatori și ale formațiilor profesioniste la funcționari). Apoi, se constată prezența la toate ocupațiile a unui număr de activități, evident în ponderi diferite. La toate predomină, de departe, opțiunile pentru activitățile specifice caselor de cultură.

Corelarea cu *sexul* și *starea civilă* aduce în prim plan o serie de diferențe. Astfel, fetele optează cu precădere pentru spectacole ale formațiilor profesioniste și ale formațiilor de amatori, băieții pentru filme și seri distractive, femeile căsătorite cu copii pentru spectacole ale formațiilor profesioniste, bărbații căsătoriți cu copii manifestă interes în proporție mai mare pentru spectacolele formațiilor de amatori și activitățile în grupuri (cenacluri, cercuri), femeile căsătorite fără copii optează mai ales pentru spectacolele formațiilor de

amatori și întîlnirile cu specialiștii, iar bărbații căsătoriți fără copii pentru spectacolele formațiilor de amatori și activitățile în formații. Pe de altă parte, este de remarcat locul ocupat de întîlnirile cu specialiștii la cei necăsătoriți (atît fete cît și băieți), acest gen de activitate fiind preferat de un număr mai mic de subiecți de sex masculin căsătoriți, fără copii, la care însă se acordă o atenție mai mare organizării de acțiuni referitoare la sărbătorirea unor momente importante din viața oamenilor. Interesant de subliniat este locul mic ocupat de film la fete (12%) față de 32% băieți). Deși este plasată imediat după spectacolele formațiilor profesioniste totuși opțiunea pentru spectacolele formațiilor de amatori la femeile căsătorite cu copii este cea mai mică din lot. De asemenea, să reținem că ponderea femeilor căsătorite fără copii care au optat pentru spectacolele formațiilor profesioniste este cea mai mică din lot și se află pe ultimul loc în ierarhia opțiunilor acestui grup.

Așadar, sexul corelat cu starea civilă acționează ca un factor de diferențiere a lotului cercetat în ceea ce privește opțiunile pentru activitățile care ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul caselor de cultură. Și vîrsta pare să fie un element de diferențiere : la cei sub 16 ani ponderea cea mai mare o deține opțiunea pentru filme urmată de discotecă ; la cei între 16—18 ani locul cel mai important îl ocupă întîlnirile cu specialiștii secondate de serile distractive ; jumătate dintre tinerii care au între 19 și 21 ani consideră că spectacolele formațiilor de amatori trebuie să aibă preponderență în activitatea caselor de cultură ; la tinerii între 22—24 de ani se detașează opțiunile pentru spectacolele formațiilor de amatori, spectacolele formațiilor profesioniste și activitățile în grupuri ; la cei de vîrstă între 25—30 de ani se optează mai ales pentru spectacolele formațiilor de amatori, spectacolele formațiilor profesioniste, întîlnirile cu specialiștii, serile distractive iar la cei care au peste 30 de ani o atenție mai mare este acordată spectacolelor profesioniste, întîlnirilor cu specialiștii, spectacolelor formațiilor de amatori.

Tot în legătură cu această corelație consemnăm : ponderea cea mai mare a dansului la cei de 19—21 de ani și proporția mică a subiecților de 25—30 de ani (9%) care optează pentru dans ; locul cei mai mic din lot a numărului de tineri de 19—21 de ani care preferă întîlnirile cu specialiștii ; activitățile în grupuri sînt preferate mai ales de tinerii între 22—24 ani și cei care au peste 30 de ani ; discoteca deține ponderea

cea mai mare la tinerii care au sub 16 ani, la aceștia remarcîndu-se și locul important ocupat de concursuri în ansamblul opțiunilor.

Activitatea în formațiile casei de cultură este preferată în proporție de un sfert dintre tinerii de 19—24 ani și în pondere mult mai mică de către adolescenți. Iată deci că și în planul dezirabilității se constată un interes mic pentru vîrsta adolescenței față de acest gen de activitate propriu caselor de cultură. Se dovedește astfel că adolescenții nu optează pentru acele activități în care ei să fie și creatori ai actului cultural. Este o chestiune esențială pentru toți factorii educativi ; participarea adolescenților la activitatea instituțiilor culturale care au fost create și în ideea satisfacerii unor cerințe ale acestei categorii de vîrstă. Pentru că nu putem omite un aspect în legătură cu problema discutată mai sus : atmosfera existentă în aceste formații. Nu punem în discuție un anumit tip de relații între membrii formațiilor și cadrele caselor de cultură, pe de o parte, și raporturile dintre membrii formațiilor, pe de altă parte. Deci nu emitem o judecată de valoare asupra acestei chestiuni. Vrem doar să remarcăm că adolescenților le este necesară o anumită atmosferă care să permită afirmarea propriei identități. În primul rînd, adolescentul respinge metodele și tehnicile școlărești, atitudinea pedagogizantă. Tocmai de aceea depistarea și formarea talentelor aflate la această vîrstă cer modalități proprii realizate într-un cadru relațional adecvat. În același context, remarcăm și rolul motivației adolescenților pentru participarea la activitatea formațiilor culturale ale caselor de cultură. Discordanța dintre așteptările sale și ceea ce oferă casa de cultură ca și lipsa unei motivații bine structurate contribuie fără îndoială la o atitudine de respingere a activității în formații.

Sînt, după cum se poate ușor observa, deosebiri determinate de vîrstă chiar în condițiile structurării convenționale din chestionar. Trebuințe specifice vîrstei influențează opțiunile subiecților și ele reprezintă un element esențial în conceperea și organizarea activităților din casa de cultură.

Interesante concluzii se desprind din corelarea *mărimii bibliotecii* cu opțiunea pentru activitățile caselor de cultură. Deosebirile sînt între tipurile de opțiuni dar și pe ansamblul opțiunilor.

În cadrul opțiunii de gradul I spectacolele formațiilor de amatori și serile distractive au o pondere mai mare la cei care au biblioteci sub 100 de cărți, iar la ceilalți ocupă un loc mai

important întîlnirile cu specialişti, activităţile în grupuri şi la mică diferenţă, spectacolele profesioniste.

În cadrul opţiunii de gradul II serile distractive, dansul şi discoteca sînt preferate în mai mare măsură de către cei cu biblioteci ce au sub 100 de cărţi, iar spectacolele formaţiilor profesioniste, activitatea în formaţiile culturale, întîlnirile cu specialiştii au audienţă cu deosebire la cei cu biblioteci cu peste 200 de cărţi. Opţiunile celor două grupuri pentru filme sînt egale.

În cadrul celei de a treia opţiuni dansul, serile distractive şi sărbătorirea unor momente din viaţa oamenilor, ocupă un loc mai important la cei cu biblioteci cu mai puţin de 100 de cărţi, iar cursurile tematice, filmele, discoteca, serile de întrebări şi răspunsuri sînt opţiuni regăsite cu deosebire la cei cu biblioteci mari.

Pe ansamblul opţiunilor se constată interesul mare al celor cu biblioteci mici pentru activităţile recreative (spectacole de divertisment, dans) şi o preocupare foarte mică pentru activităţile de creare a actului de cultură în cadrul caselor de cultură, în timp ce subiecţii cu biblioteci mari se orientează către acele acţiuni benefice pentru nevoia lor de informare şi instruire. Tot la această categorie se observă importanţa mai mare acordată decît celelalte activităţilor în formaţii şi în grupuri. Rezultă de aici, conform opţiunilor exprimate, ideea implicării în activităţile formative a subiecţilor ce dispun de mijloace culturale adecvate formării lor. Coroborînd însă cu gradul de frecventare a instituţiilor de cultură vom remarca o anumită contradicţie în sensul că proporţia celor care declară că nu frecventează casele de cultură este mai mare în rîndul celor cu biblioteci mari, în acest grup înscriindu-se şi cei care declară că frecventează casa de cultură numai în calitate de spectator. O posibilă explicaţie o găsim în exprimarea aspiraţiei de către aceşti subiecţi. Cu alte cuvinte, ei doresc să participe la acest gen de activităţi, mai corect spus optează pentru el. De aceea cunoaşterea aspiraţiilor, opţiunilor, trebuinţelor şi condiţiilor concrete de realizare a acestora este un factor esenţial în organizarea acţiunilor caselor de cultură în concordanţă şi cu cerinţele publicului.

Analizăm în continuare structura opţiunilor pentru activităţile caselor de cultură în raport cu gradul de urbanizare. Am menţionat de mai multe ori că mediul rezidenţial ar putea constitui un element de diferenţiere a lotului cercetat în sen-

sul că acțiunilor caselor de cultură sînt preferate mai ales de către cei cu un stagiu mai mic de viață în oraș. Aceste instituții de cultură reprezintă un cadru de formare urbană dar și de socializare culturală a celor stabiliți la o vîrstă mai înaintată în oraș. Cercetarea relevă interesul pentru activitățile care ar trebui să ocupe un loc important în programele caselor de cultură la toate categoriile de urbanizare.

8. Condiții și scopuri ale activității casei de cultură

1. *Condiții*

Pentru întregirea imaginii despre atitudinile tinerilor în legătură cu participarea lor la activitățile caselor de cultură am urmărit cunoașterea opiniilor referitoare la condițiile necesare implicării în acțiunile desfășurate în cadrul acestor instituții de cultură. În abordarea unei asemenea problematici am pornit de la premisa că participarea publicului este dependentă de o serie de factori, unii dintre ei invocați chiar de către cei care organizează activitatea în casele de cultură. Fără a insista aici asupra condițiilor de participare, unele aspecte le-am tratat într-un paragraf special, vrem să subliniem ideea conform căreia participarea este stimulată de însăși activitatea casei de cultură în măsura în care răspunde unor trebuințe și interese ale unei categorii de public.

Datele cercetării relevă, ponderea egală a aprecierilor subiecților în legătură cu condițiile investigate. Nu se detașează în cadrul fiecărei aprecieri nici una dintre condiții în sensul de a deține cel puțin jumătate dintre opțiuni. Reunind aprecierile „foarte mult" și „mult" vom observa că din toate condițiile studiate un loc important ocupă la subiecți următoarele condiții : atmosfera din casa de cultură (51%), spații adecvate pentru activitățile ce-i interesează (44%), personal calificat (41%), cadrul oferit pentru a activa împreună cu prietenii (47%). Pentru un mare număr de subiecți nu au nici o importanță sau sînt de mică importanță condițiile : contactul direct cu personalul casei de cultură (48%), propaganda acțiunilor în presă (49%), dotarea cu aparatură inexistentă în alte părți (43%), apropierea de domiciliu (43%). Un grup mai numeros de subiecți dă o apreciere medie cu privire la posibilitățile culturale oferite de casa de cultură ca o condiție a participării la activitatea desfășurată de aceste instituții.

Ce rezultă din datele investigației ? Înainte de toate lipsa unei opinii majoritare despre una sau mai multe din condițiile investigate. Nu există deci un factor comun de participare pentru lotul cercetat. Probabil, fiecare grup sau fiecare individ este condiționat de mediul său de viață, și nu de elemente caracteristice tuturor subiecților. Apoi, este de consemnat importanța mare acordată de un număr mai mare de subiecți unor condiții care vizează cadrul relațional, cu deosebire atmosfera și realizarea unor acțiuni împreună cu prietenii în cadrul oferit de casa de cultură. Este exprimată trebuința de implicare în acele grupuri unde individul se poate manifesta ca personalitate. Accentul pus de mai mult de jumătate dintre subiecți pe atmosferă este semnificativ pentru cerințele tinerilor cu privire la cadrul de organizare și desfășurare a acțiunilor. Se confirmă astfel ipoteza cercetării, corform căreia mare parte din public caută la casa de cultură o atmosferă adecvată propice afirmării intereselor și aspirațiilor spirituale și de altă natură.

Concluzia de mai sus este întărită și de faptul că un număr mic de subiecți indică printre condiții o serie de factori care ar fi trebuit să ocupe un loc mult mai mare. Avem în vedere propaganda acțiunilor, apropierea de domiciliu, dotarea cu aparatură inexistentă în alte părți, motive invocate uneori de către cei răspunzători ca fiind elemente ale slabei participări a publicului la activitatea caselor de cultură. Reiese cu claritate rolul acordat de public condițiilor ce vizează în primul rînd satisfacerea trebuinței de sociabilitate. Fără îndoială, nu minimalizăm importanța acelor condiții indicate în proporție mai mică de subiecții investigați. Ele reprezintă pentru o parte a publicului factori esențiali în stimularea participării la casele de cultură.

Corelația cu indicatorii psihosociali pune în evidență o serie de nuanțe ale concluziilor de mai sus.

Asocierea cu *ocupația* relevă ponderea ridicată a subiecților din lotul de elevi care consideră fără importanță sau de importanță redusă toate condițiile investigate, cu precizarea că 40% dintre elevi apreciază drept condiție importantă cadrul oferit petnru a activa împreună cu prietenii.

Dintre toate categoriile, muncitorii dau aprecierea înaltă pentru toate condițiile. De asemenea, funcționarii sînt de părere că multe din aceste condiții sînt necesare participării la casele de cultură.

Concluzia cea mai importantă desprinsă din datele de mai sus este aceea că opinia despre condițiile propice participării este în strînsă legătură cu participarea reală la activitatea caselor de cultură. Cu alte cuvinte, elevii care în majoritatea lor nu frecventează casele de cultură, în proporție mare nu indică drept condiții factorii investigați în timp ce muncitorii și funcționarii care în pondere ridicată participă la activitatea caselor de cultură se declară *de acord* cu importanța condițiilor necesare pentru participarea lor la acțiunile caselor de cultură. Aprecierile asupra condițiilor de participare sînt făcute deci în cunoștință de cauză.

Și alte asocieri întăresc concluzia de mai sus. Astfel, corelarea *sexului* și a *stării civile* cu aprecierile asupra condițiilor de participare reliefează o anumită dependență a acestor aprecieri de indicatorii de mai sus. Mai întîi, este de reținut că bărbații în proporție mai mare decît femeile consideră că aceste condiții nu au importanță. Apoi, femeile căsătorite cu copii în proporție mică indică drept importante condițiile investigate. Spre deosebire de acestea, bărbații căsătoriți cu copii acordă importanță în proporție mai mare acestor factori. Dar ponderea cea mai ridicată de aprecieri pozitive pentru toate condițiile o întîlnim la subiecții căsătoriți fără copii (atît femei cît și bărbați). La tinerii necăsătoriți (ambele sexe) predomină opiniile care apreciază ca neimportante condiții investigate, cu o singură excepție : atmosfera din casa de cultură invocată de un număr mare de subiecți din categoria menționată ca și condiție de participare la activitățile casei de cultură. Consemnăm totodată faptul că mai mult de jumătate dintre fete consideră că o condiție a participării este cadrul oferit de casa de cultură pentru a activa împreună cu prietenii.

Corelația cu *vîrsta* relevă locul mic ocupat de aprecierile pozitive în legătură cu condițiile investigate la tinerii sub 18 ani și ponderea ridicată a acestor aprecieri la tinerii care au între 19—24 ani. Așadar, se adeverește și prin aceste date concluzia că interesul pentru activitatea caselor de cultură se manifestă cu deosebire la tinerii de o anumită vîrstă, semnificative fiind în acest sens valorizarea condițiilor de participare, atitudinea favorabilă în legătură cu participarea la activitatea caselor de cultură în raport cu aceste condiții.

Cît privește *gradul de urbanizare* remarcăm ponderea ridicată a aprecierilor pozitive pentru toate condițiile investigate la subiecții stabiliți în oraș după vîrsta de 16 ani. Cu

excepția condițiilor: posibilitățile culturale și cadrul oferit pentru a activa împreună cu prietenii, la tinerii născuți și domiciliați în sat există o proporție mare de opinii care apreciază ca fiind fără importanță sau de importanță redusă factorii indicați.

O corelație interesantă există între *mărimea bibliotecii și aprecierile referitoare la condițiile de participare.* Subiecții cu biblioteci foarte mici (sub 30 de cărți) și cei cu biblioteci mari (peste 500 de cărți) indică în proporție mai mică decît ceilalți ca fiind importante condițiile investigate. Ponderea cea mai ridicată de aprecieri pozitive o întîlnim la cei care au între 100 și 200 de cărți. Fără îndoială, nu se poate institui artificial o relație între mărimea bibliotecii și condițiile de participare la activitatea caselor de cultură. Ea ființează într-un context cultural și social care orientează opțiunile și aspirațiile subiecților. Concluzia de mai sus relevă totuși rolul avut de bibliotecă în structurarea opiniilor. Sublinierea importanței unor condiții este și reflexul existenței bibliotecii personale. Se constată interesul mai mare pentru condițiile menționate la acei subiecți care dispun de un număr mediu de cărți, deci la cei centrați pe completarea pregătirii lor culturale și prin alte mijloace decît biblioteca, între acestea numărîndu-se și casa de cultură. Este o concluzie ce urmează să fie confirmată de alte cercetări. Dar ceea ce merită a fi reținut este ideea că și în acest caz mărimea bibliotecii are un rol în diferențierea opiniilor exprimate de subiecți, un argument ce se adaugă la celelalte afirmate pînă acum că dispunerea unei biblioteci este un factor de cultură esențial în conturarea profilului unui grup sau individ.

2. *Scopuri*

Am accentuat de mai multe ori în cursul analizei pe ideea realizării scopurilor pentru care au fost create casele de cultură. Am subliniat teza necesității adecvării activității acestor instituții de cultură la trebuințele și interesele specifice diferitelor categorii de public considerînd că spre deosebire de instituțiile profesioniste ele trebuie să răspundă unor cerințe de participare la crearea actului de cultură. Care este opinia subiecților investigați cu privire la scopurile ce se cuvine a fi realizate de către casele de cultură ?

Din tabelul alăturat reiese că toate scopurile menționate sînt considerate ca esențiale în activitatea caselor de cultură. Evident, există unele deosebiri în ceea ce privește ponderea unuia sau altuia dintre scopuri. Așa, de pildă, dezvoltarea capacității creatoare a oamenilor (72%), formarea și dezvolta-la cei veniți în oraș după vîrsta de 16 ani (58%) ; organizarea acțiunilor de petrecere a timpului liber (69%), depistarea și educarea celor cu aptitudini deosebite (68%), organizarea unei largi mișcări artistice de amatori (64%), stimularea activității de creație tehnico-științifice contemporane (67%), susținerea și promovarea tradițiilor (62%) sînt indicate în proporție de mai mult de două treimi dintre subiecți față de alte scopuri : dezvoltarea contactelor între categorii sociale diferite (55%), organizarea de acțiuni privind pregătirea profesională (51%), adaptarea programului la particularitățile zonei în care este plasată casa de cultură. Demn de a fi reținut este faptul că la nici unul dintre scopurile investigate proporția celor care le consideră fără importanță sau de minimă importanță nu depășește 22% dintre subiecți.

Analiza scopurilor evidențiază fără putință de tăgadă rolul acordat de subiecți caselor de cultură în realizarea unor obiective esențiale ale educației, ale politicii partidului nostru în domeniul creării și difuzării valorilor culturale. Dacă în cazul condițiilor de participare se constatau deosebiri în cadrul lotului în funcție de gradul de implicare nemijlocită la acțiunile casei de cultură în ceea ce privește scopurile acest factor nu este relevant. Cea mai mare parte dintre subiecți sînt de acord cu importanța pe care trebuie s-o aibă realizarea de către casa de cultură a scopurilor enunțate.

Toate scopurile menționate vizează multiple fațete ale personalității iar adeziunea majorității subiecților la acestea semnifică, de fapt, aspirația către formarea multilaterală prin intermediul casei de cultură.

Corelarea cu indicatorii de bază nu aduce diferențieri remarcabile ci doar unele note specifice fiecărui grup de subiecți. Așa, de pildă, asocierea cu *ocupația relevă* o proporție ceva mai mare de elevi care consideră fără importanță sau de mică importanță realizarea de către casa de cultură a următoarelor scopuri : stimularea activității de creație tehnico-științifică, adaptarea programului casei de cultură la zona unde este plasată, organizarea unei largi mișcări artistice de amatori, organizarea de acțiuni cu privire la pregătirea profesională, depistarea și educarea celor cu aptitudini deosebite, dezvolta-

Scopuri	Gradul de apreciere				
	foarte mult	mult	oare-cum	puțin	deloc
— susținerea și difuzarea creațiilor artistice și științifice contemporane	36	31	19	8	6
— susținerea și promovarea tradițiilor	32	30	23	9	4
— dezvoltarea capacității creatoare a oamenilor	39	33	17	6	4
— stimularea activității de creație tehnico-științifică	32	30	20	13	5
— adaptarea programului la particularitățile zonei în care este plasată	25	24	29	13	9
— organizarea unei largi mișcări artistice de amatori	31	33	19	11	5
— organizarea acțiunilor de petrecere a timpului liber	38	31	16	9	5
— organizarea de acțiuni privind pregătirea profesională, calificarea și perfecționarea profesională	25	26	26	13	9
— depistarea și educarea celor cu aptitudini deosebite	43	25	17	9	6
— dezvoltarea contactelor între categorii sociale diferite	27	28	25	9	9
— formarea și dezvoltarea orizontului cultural al oamenilor	40	29	17	6	7

rea contactelor între categorii sociale diferite. Aceste ponderi sînt foarte mici în comparație cu cele pentru aceeași categorie socioprofesională-elevii, care se referă la adeziunealor la scopurile menționate.

Vîrsta se pare că influențează într-o oarecare măsură opiniile subiecților. Astfel, o pondere mai ridicată de tineri de vîrstă 25—30 de ani indică scopul" susținerea și difuzarea creațiilor artistice și științifice contemporane", „susținerea și promovarea tradițiilor", stimularea activității tehnico-științifice. În schimb, o proporție mai mare de tineri de vîrstă 22—24 ani indică scopul „organizarea unei largi mișcări artistice de amatori" (72%) dintre ei). La restul scopurilor ponderea cea mai mare o dețin adulții.

Corelația cu *sexul* și *starea civilă* pune în evidență următoarele : 1) ponderea cea mai mare de adeziuni la scopurile enunțate o exprimă bărbații căsătoriți iar cea mai mică femeile căsătorite cu copii ; 2) femeile căsătorite fără copii indică într-o proporție mai mare decît restul femeilor scopurile : susținerea și difuzarea tradițiilor, depistarea și educarea celor cu aptitudini deosebite, dezvoltarea contactelor între categorii sociale diferite ; 3) fetele consemnează o proporție mai mare decît celelalte pentru scopurile : dezvoltarea capacității creatoare a oamenilor, organizarea unei largi mișcări artistice de amatori, organizarea acțiunilor de timp liber.

Gradul de urbanizare aduce unele deosebiri în lotul cercetat. Susținerea și difuzarea creației contemporane este indicată în proporție mai mare de către cei născuți și domiciliați în oraș, susținerea și promovarea tradițiilor de către cei născuți și domiciliați în sat, și cei recent urbanizați (68%₀ și respectiv 70%₀ față de 57%₀ cei născuți și domiciliați în oraș) ; dezvoltarea aptitudinilor creatoare, la cei născuți și domiciliați în oraș (75%₀) și la cei veniți în oraș la vîrsta 0—7 ani (79%₀) ; stimularea creației tehnice, la cei veniți în oraș la vîrsta 0—7 ani (71%₀) ; adaptarea programului la zona în care este plasată ; la cei veniți în oraș după vîrsta de 16 ani (58%₀) ; organziarea unei largi mișcări de amatori la cei veniți în oraș după 16 ani (71%₀) ; organizarea timpului liber la cei din oraș (70%₀) ; organizarea de acțiuni de pregătire profesională, la cei veniți în oraș după 16 ani (57%₀) ; depistarea celor cu aptitudini deosebite, la cei născuți și domiciliați în oraș (70%₀) și la cei veniți în oraș la vîrsta 0—7 ani (78%₀) ; formarea orizontului cultural, la cei născuți și domiciliați în oraș (77%₀) și la cei veniți în oraș la vîrsta 0—7 ani (75%₀) față de 52%₀ din grupul celor veniți în oraș după 16 ani. Se poate observa existența unei oarecare legături între gradul de urbanizare și opțiunea pentru scopurile activităților caselor de cultură.

O corelație interesantă ființează între *mărimea bibliotecii și scopurile activității caselor de cultură*. Subiecții care nu au biblioteci precum și cei care au sub 30 de cărți în proporție mai mare decît ceilalți nu cred că scopurile enunțate trebuie să fie realizate de către casele de cultură. Rezultă că din rîndul celor cu biblioteci foarte mici sau fără biblioteci se recrutează cei care nu-și exprimă adeziunea la scopurile amintite fiind vorba de fapt de lipsa unui interes pentru activitățile caselor de cultură la această categorie.

9. Influența caselor de cultură asupra formării spirituale

Am menționat de mai multe ori în analiză rolul pe care-l au casele de cultură în viața spirituală a unei localități sau a unui grup social. Încercăm în continuare să desprindem o serie de concluzii reieșite din cercetare în legătură cu acest aspect esențial al temei noastre. Chestionarul a cuprins o întrebare specială formulată astfel : „Cum apreciați contribuția casei de cultură la formarea dumneavoastră spirituală“ ? Am considerat această întrebare ca pe una importantă deoarece am plecat de la premisa că de modul cum este apreciată influența casei de cultură depinde în mare măsură atitudinea față de această instituție de cultură. De aceea, opiniile exprimate de subiecți cu privire la impactul casei de cultură le-am corelat cu toate celelalte aspecte ale investigației.

În cadrul lotului general, structura opiniilor referitoare la influența casei de cultură este următoarea :

— foarte mare	:	128	(13%) ;
— mare	:	251	(26%) ;
— mijlocie	:	234	(24%) ;
— mică	:	178	(18%) ;
— fără nici o contribuție	:	152	(16%).

Rezultă din datele de mai sus că 39% dintre subiecți apreciază contribuția caselor de cultură la formarea lor spirituală ca foarte mare sau mare, iar 18% ca fiind mică, 16% apreciază ca neavînd nici o contribuție. Aproape un sfert dintre subiecți dau o apreciere medie.

Rezultă că nu se detașează nici unul din grupurile determinate după modul cum este percepută contribuția caselor de cultură.

Corelarea cu indicatorii de bază dar și cu opțiunile și preferințele subiecților aduce un spor de rigoare în diferențele din cadrul lotului investigat.

Există o relație directă între aprecierea rolului casei de cultură în educarea tinerilor și gradul de frecventare a caselor de cultură.

Din datele cercetării rezultă următoarele : 1) aprecierea cu privire la contribuția casei de cultură la formarea spirituală pentru mare parte dintre subiecți se face în raport cu gradul

de frecventare a acestei instituții, deci în măsura cunoașterii activității reale desfășurate în acest cadru instituțional ; astfel, ponderea cea mai ridicată de nonfrecventare pentru toate instituțiile culturale o regăsim la cei care apreciază că influența lor asupra tinerilor nu se manifestă ; 2) această relație dintre nonfrecventare și apreciere este mai clară în cazul casei de cultură municipale și a casei științei și tehnicii pentru tineret ; 3) deși nu frecventează casele de cultură, o parte dintre subiecți subliniază influența puternică a acestora în formarea spirituală a publicului. Pentru această categorie de subiecți casa de cultură reprezintă un important factor de socializare chiar dacă ei nu o frecventează. Această concluzie este valabilă cu deosebire în cazul clubului întreprinderii. Este de presupus că această instituție culturală este mai mult cunoscută de către tineri. 4) raportul dintre nonfrecventare și gradul de apreciere este dependent de condițiile concrete ale fiecărui grup de public.

Deosebiri determină și ocupația. Aproape jumătate dintre elevi consideră că prin casa de cultură nu se exercită nici o influență asupra lor. La muncitori și grupul „alte categorii" există ponderile cele mai mici din lot de subiecți care apreciază negativ impactul casei de cultură. Este de reținut, de asemenea, că un număr foarte mic de intelectuali acordă calificativul maxim rolului casei de cultură în formarea spirituală proprie, la această categorie de subiecți remarcîndu-se ponderea aproape egală la itemurile „mare", „mijlocie", „puțină". În același context subliniem diferența mică între tipurile de aprecieri la elevi care variază între 20% și 26%. Se pare, așa cum rezultă din datele de mai sus, că funcționarii și alte „categorii" dau o apreciere pozitivă în proporție mai mare decît celelalte categorii.

Totuși, nu se detașează la nici una dintre ocupații un anumit tip de apreciere, încă un argument al diversității de situații și condiții concrete în care ființează comportamentul și atitudinile subiecților. Influența casei de cultură se produce în raport cu ocupația dar corelat cu particularitățile fiecărui grup din cadrul unei ocupații.

În funcție de *sex*, reținem că din rîndul băieților se recrutează un număr mai mare de subiecți decît din rîndul fetelor care apreciază ca fiind foarte mare influența casei de cultură (53% față de 47% fete) sau care consideră că nu se manifestă

Calitatea în care frecventează	Gradul de apreciere				
	foarte mare	mare	mijlocie	puțin	deloc
— numai ca spectator	7	19	30	30	11
— numai ca membru al formațiilor culturale	14	34	28	11	11
— numai ca membru în cercurile tehnico-științifice	11	36	21	14	3
— ca spectator și membru al formațiilor culturale	16	52	20	9	—
— ca spectator și membru al cercurilor tehnico-științifice	20	25	32	20	—
— ca membru al formațiilor culturale și cercurilor tehnico-științifice	55	25	10	4	3
— ca spectator și membru al formațiilor culturale și cercurilor tehnico-științifice'	27	27	27	9	6
— alte calități	16	34	22	25	—
— nu frecventez	2	7	18	10	60

Așadar, subiecții care frecventează casa de cultură în calitate de spectator în proporție de numai 26%/0 apreciază foarte mare sau mare influența ei asupra evoluției spirituale a publicului. De asemenea, se confirmă aserțiunea formulată mai sus și anume cei care nu frecventează casa de cultură în pondere foarte mică o consideră ca avînd influență asupra subiecților.

Interesant este faptul că din rîndul celor care participă la activitatea casei de cultură ca spectator și ca membru al cercurilor tehnico-științifice o proporție mai mică decît ceilalți apreciază că influența casei de cultură este mare. În fine, remarcăm numărul mare (80%/0) de participanți la formațiile culturale și cercurile tehnico-științifice care indică un impact puternic al casei de cultură asupra procesului de formare spirituală.

Așadar, decisivă în gradul de apreciere a rolului casei de cultură în viața spirituală a publicului este participarea nemijlocită la crearea actului cultural. Din această perspectivă se realizează valorizarea influenței acestei instituții culturale, iar calitatea de spectator nu este o condiție esențială pentru formarea aprecierilor pozitive.

în nici un fel influența acestei instituții de cultură (57% față de 43% fete), cele două extreme ale scalei de apreciere ocupă deci un loc mai important la băieți decît la fete.

Corelat cu *starea civilă,* reiese că ponderea aprecierilor pozitive este mai mare la fete decît la băieți, iar proporția de judecăți de evaluare negativă este mai mare la băieți. Pe ansamblul aprecierilor se constată că fetele dețin întîietatea față de băieți, cu excepția itemului „deloc". Se cuvine a sublinia că femeile căsătorite cu copii în proporție de numai 27% valorizează influența casei de cultură în timp de 46% dintre băieții căsătoriți cu copii indică aceeași apreciere.

Totodată, semnalăm ponderea cea mai ridicată de considerații pozitive din lot atît la femei, cît și la bărbații căsătoriți fără copii (58% fete, 57% băieți). Este evident că această ultimă categorie emite judecăți de valoare pozitivă datorită implicării lor puternice în activitatea casei de cultură, majoritatea dintre ei fiind membri ai formațiilor artistice sau și ai cercurilor tehnico-științifice. Această concluzie întărește teza după care casele de cultură sînt frecventate de un anumit public, cel preocupat de realizarea unei activități. Publicul respectiv este alcătuit din oameni cu un statut profesional și civil anume (integrați în cîmpul muncii, căsătoriți fără copii, tineri). De aici se desprinde o concluzie principală : *frecventarea casei de cultură este consecința unor interese și aspirații clare.* Atașamentul față de această instituție este în raport cu motivația participării, cu gradul de implicare în activitatea caselor de cultură. Subiecții conștientizează că influența casei de cultură în procesul de formare spirituală este benefică mai ales cînd individul este antrenat în actul de creație sau interpretare. Comparînd cu datele altor cercetări, vom observa că instituțiile profesioniste de spectacol (teatru, cu precădere) sînt apreciate ca avînd o mare influență asupra tînărului, considerat ca spectator [1].

Dar corelația cea mai semnificativă este între *calitatea în care subiecții frecventează casa de cultură și gradul de apreciere a influenței acesteia asupra tineretului,* așa cum reiese cu claritate din tabelul ce urmează.

[1] Constantin Schifirneț. *Cultură, tineret, mass media, educație,* raport de cercetare, CCPT 1986

Ideea de mai sus este susținută și de structurarea aprecierilor în funcție de *vîrstă*. Ponderea în cadrul lotului ce apreciază negativ influența casei de cultură o dețin tinerii ce au vîrsta pînă la 18 ani, în timp ce subiecții adulți, într-o proporție mai mare decît tinerii, consideră că aceste instituții de cultură au influența în formarea lor spirituală.

Rezultă că în raport cu vîrsta, lotul cercetat se diferențiază între tineri (adolescenți, mai ales) și adulți, pe de o parte, între tineri de vîrsta de 18—30 ani și restul subiecților, pe de altă parte. Se desprinde cu claritate concluzia că tinerii de vîrsta 18—30 ani, cu deosebire cei de 19—21 ani în ponderea cea mai ridicată din lot apreciază că influența caselor de cultură asupra formării lor spirituale este marcantă. Am putea formula cu titlu de ipoteză ideea că vîrsta la care se manifestă interes pentru activitățile caselor de cultură este cea a tinereții, cînd individul are un statut profesional definit și caută împlinirea unor aspirații și trebuințe spirituale și de altă natură în cadrul instituțional al casei de cultură. Nu absolutizăm, firește, o anumită vîrstă prin considerarea ei ca aptă pentru un gen de activitate. Vorbind despre cultură, la orice vîrstă omul este capabil să recepteze valorile culturii, să participe la actul de creare a culturii. Datele cercetării relevă doar faptul că acțiunile organizate de instituțiile de cultură sînt preferate cu deosebire de către tineri (exclusiv adolescenți). Există, fără îndoială, multe rațiuni care determină participarea mai mare a tinerilor la activitatea din casele de cultură. Nu ne oprim acum la ele. Reținem doar că tinerii se manifestă ca un public constant centrat pe motivații proprii, acestea și ca expresie a unor interese și trebuințe specifice vîrstei.

Corelînd gradul de apreciere a influenței casei de cultură asupra formării spirituale cu preferințele pentru activitățile organizate de casele de cultură vom constata o serie de diferențe. Dacă luăm în considerare opțiunea de gradul I vom observa că subiecții care apreciază ca foarte mare sau mare influența casei de cultură indică în proporție mare activitățile în formațiile culturale în timp ce publicul care consideră că influența casei de cultură este mică sau inexistentă, optează mai ales pentru spectacole de teatru.

Se adeverește teza că aprecierea asupra casei de cultură este în strînsă legătură cu preferințele pentru activitățile acestei instituții de cultură. Așadar, implicarea în activitățile specifice caselor de cultură determină și tipul de apreciere.

Dar nu numai atît. Se evidențiază și de această dată că subiecții care nu acordă nici o importanță influenței casei de cultură preferă activități care nu sînt caracteristice acesteia. Frecventarea casei de cultură este motivată pentru grupul respectiv de urmărirea spectacolelor altor instituții în cadrul oferit de casa de cultură.

La fel de semnificativă este și corelarea gradului de apreciere cu opțiunea pentru activitățile care ar trebui să ocupe mare parte din programul caselor de cultură.

Mai mult de jumătate dintre cei care apreciază ca foarte mare influența casei de cultură optează pentru spectacole ale formațiilor de amatori. Cei care îi acordă o importanță mică sau o consideră fără importanță în proporție mult mai mică optează pentru acest gen de activitate, dar optează în mai mare măsură pentru spectacolele formațiilor profesioniste și întîlnirile cu specialiștii. De remarcat că activitățile în grupuri sînt indicate mai mult de către subiecții care se află între cele două extreme ale scalei. De asemenea, să reținem ponderea mai mare a opțiunilor pentru serile distractive la subiecții cu aprecieri negative. Iată deci că valorizarea activității caselor de cultură este reflexul integrării nemijlocite în acțiunea de creare a actului de cultură, avînd în vedere că mare parte dintre cei care dau aprecieri pozitive sînt, după cum au declarat, membri ai formațiilor și cercurilor. Este aici o chestiune esențială, și anume, aprecierile se fac în legătură cu ceea ce cunoaște sau asupra realității în care individul este implicat. Opțiunile sale se fac în acest context, adică în funcție de interesele și cadrul în care aceste interese sînt satisfăcute. Încă o dată se dovedește necesară ideea cunoașterii publicului, a opțiunilor și intereselor sale. După cum, se impune ca și judecata asupra activității acestor instituții de cultură să ia în seamă caracteristicile publicului lor, așa cum este el.

Este, așadar, evidentă diferențierea opțiunilor subiecților în raport cu gradul de apreciere în ceea ce privește activitățile care ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul activității casei de cultură. Întrebarea este : opțiunile respective sînt expresia modului cum judecă subiecții casa de cultură sau alte condiții acționează în structurarea opțiunilor în funcție de gradul de apreciere? De bună seamă, chestiunea merită un studiu aparte, ceea ce datele cercetării nu oferă prea mult. Este de presupus că modul de raportare la activitatea caselor de cultură depinde de poziția axiologică a individului în legătură cu impactul acestor instituții asupra lor, poziție ce

exprimă sistemul de valori și condițiile culturale și de viață. Fără îndoială, aprecierea formulată de subiecți vizează și calitatea acțiunilor caselor de cultură. Dar nu numai atît. Ea are în vedere, de fapt, rolul lor în influențarea comportamentului, modul de a gîndi și a acționa, într-un cuvînt, a personalității în integralitatea ei.

Concluzie întărită într-un fel de asocierea dintre gradul de apreciere și opiniile subiecților despre condițiile și scopurile activității caselor de cultură.

Astfel, cei care apreciază pozitiv influența activității casei de cultură în marea lor majoritate consideră printre condițiile favorabile participării lor la activitatea casei de cultură, posibilitățile culturale oferite de casa de cultură (80% față de 66% cei care nu dau nici o importanță influenței și nici condiției respective), dotarea cu aparatură (56% față de 69% dintre cei care nu văd nici o influență a casei de cultură și nu consideră această condiție esențială pentru participarea lor la activitatea casei de cultură), cadrul oferit pentru a activa împreună cu prietenii (80% față de 66% din rîndul celor care nu acordă nici o influență casei de cultură și nu dau nici o apreciere acestei condiții), spații adecvate pentru activități ce interesează subiecții (71% față de 68% din grupul ce a indicat itemul „deloc", care nu văd în factorul de mai sus o condiție a participării lor la acțiunile caselor de cultură), apropierea de domiciliu (52% față de 76% din lotul celor ce nu iau în considerare influența caselor de cultură și care nu acordă nici un rol acestei condiții), propaganda acțiunilor (39% față de 76% din grupul ce nu vede nici o influență din partea casei de cultură și care nu acordă nici o importanță condiției de mai sus).

Am preznitat în detaliu diferențele dintre cele două extreme ale aprecierilor pentru a surprinde relația existentă între aprecierea influenței casei de cultură și condițiile favorabile participării la aceste instituții. Este clar că mare parte din condițiile investigate sînt considerate ca fiind foarte importante de către cei care dau o înaltă apreciere impactului casei de cultură. În viziunea acestor subiecți participarea la activitățile caselor de cultură este condiționată de o serie de factori. Rezultă o concluzie indiscutabilă : participarea este determinată hotărîtor de felul în care individul percepe influența instituției respective asupra sa. Interese și motivații proprii orientează individul către o anumită instituție a cărei acțiune

asupra sa o consideră esențială și, în funcție de aceasta, revendică o serie de condiții pentru o participare benefică. Că este așa o dovedește și faptul că unele condiții prezumate a fi esențiale în lipsa de apreciere pozitivă a influenței caselor de cultură la o mare parte din subiecți, nu sînt considerate de către aceștia ca fiind importante. Ne gîndim la propaganda acțiunilor, apropierea de domiciliu, atmosfera din casa de cultură, cadrul/oferit pentru activități comune cu prietenii.

Nu același lucru se întîmplă în cazul corelației dintre *gradul de apreciere și opiniile despre scopurile pe care casa de cultură ar trebui să le realizeze.* Deosebirile dintre cele două grupuri nu sînt marcante. Dar să stăruim asupra acestor diferențe. Realizarea scopurilor realizate de casa de cultură este indicată astfel : susținerea și difuzarea creațiilor artistice și științifice contemporane (87% cei care consemnează itemul influență „foarte mare" față de 61% de la itemul „deloc"), susținerea și promovarea tradițiilor (81% față de 54% ceilalți), dezvoltarea capacităților creatoare a oamenilor (95% față de 63% cei care consideră că nu este importantă influența casei de cultură), stimularea activității de creație tehnico-științifică (65% față de 62%), adaptarea programului la particularitățile zonei în care este plasată casa de cultură (72% față de 31%), organizarea unei largi mișcări de amatori (84% față de 48% cei care nu acordă nici o importanță casei de cultură), dezvoltarea contactelor între categorii sociale diferite (79% față de 59%) organizarea acțiunilor privind pregătirea, calificarea și perfecționarea profesională (69% față de 42%), depistarea și educarea celor cu aptitudini deosebite (74% față de 58%), dezvoltarea contactelor între categorii sociale idferite (79% față de 39% cei care nu acordă nici o importanță influenței casei de cultură), dezvoltarea orizontului de cultură (68% față de 67%). Iată, așadar, deosebirile dintre grupul celor care consemnează o influență mare a casei de cultură asupra formării lor spirituale și grupul celor care neagă orice rol acestei influențe. Spre deosebire de condiții, unde, așa cum s-a putut observa, ele erau esențiale pentru cei ce dau o înaltă apreciere impactului casei de cultură, la scopurile ce trebuie realizate de către casele de cultură un număr destul de important de subiecți din al doilea grup menționează cele mai multe dintre țelurile investigate, la unele ponderile celor două grupuri fiind apropiate. Cărui fapt se datorează situația de mai sus ? Considerăm că intervine în acest caz un aspect important : prioritatea acordată de către subiecți. Adică pentru grupul

asupra cărora casa de cultură nu are nici o influență hotărîtoare importante nu sînt condițiile de realizare a acțiunilor caselor de cultură cît înfăptuirea unor scopuri. Aici, probabil, se află explicația unora dintre cauzele pentru care o parte dintre subiecți, cu deosebire cei tineri, nu participă la activitățile specifice caselor de cultură.

10. Participarea la activitățile caselor de cultură

S-a reținut din analiza întreprinsă pînă acum ideea participării publicului la acțiunile caselor de cultură, această problemă apărînd ca una din dimensiunile importante ale comportamentului fiecărui grup. În continuare, stăruim asupra participării prin studiul ei în asociere cu toate aspectele avute în vedere. Gradul de participare reiese din calitatea în care frecventează subiecții casa de cultură. Să reamintim că se puteau indica trei tipuri de răspunsuri: „spectator", „membru al formațiilor artistice sau al cercurilor tehnico-științifice", „nu frecventează". Aceste trei elemente le includem în indicatorul participare, adică participare pasivă, participare activă și nonparticipare. Vrem să constatăm în ce măsură participarea structurată în maniera de mai sus reprezintă un factor de diferențiere a lotului cercetat. Cu alte cuvinte, dorim să cunoaștem dacă participarea pasivă determină orientarea subiecților respectivi către anumite domenii iar participarea activă centrează interesul pe alte domenii, după cum nonfrecventarea conduce la deosebiri radicale de restul publicului.

Vom începe cu frecventarea diverselor instituții culturale de masă. Cercetarea relevă că subiecții care frecventează casa de cultură în calitate de spectator în proporție mult mai mică decît cei care sînt implicați în acțiunile caselor de cultură merg săptămînal la aceste instituții. Este o concluzie firească deoarece această categorie de public frecventează casa de cultură numai atunci cînd sînt activități la care poate să asiste. În același timp, se remarcă inadvertențe între răspunsurile cu privire la frecventarea caselor de cultură și calitatea în care le frecventează în sensul că în prima situație ponderea celor care nu frecventează este mai mare decît în cazul declarațiilor cu privire la calitatea în care merg la casa de cultură.

Continuînd analiza vom observa o corelație interesantă între preferințele pentru activitățile desfășurate la casele de cultură și tipul de participare. Astfel, în cadrul preferințelor de gradul I se constată că 51% dintre cei care frecventează casa de cultură în calitate de spectator optează pentru activitățile nespecifice acestor instituții, în timp ce numai 20% dintre subiecții care participă nemijlocit la acțiunile caselor de cultură exprimă aceleași opțiuni. De remarcat că la celelalte tipuri de preferințe (II, III, IV) diferențele între subiecți în funcție de gradul de participare nu sînt semnificative, dimpotrivă ponderile activităților nespecifice caselor de cultură sînt egale. Se desprinde concluzia că pentru cei implicați nemijlocit în acțiunile caselor de cultură esențiale sînt activitățile specifice acestor instituții deoarece ei le practică efectiv, manifestînd însă și interes pentru activitățile nespecifice la fel ca și ceilalți subiecți dar acestea sînt plasate pe un loc secund. Este evident deci că integrarea în programul caselor de cultură este un factor important de exprimare a participării, aceasta fiind dependentă de interesul și aspirațiile concrete ale publicului.

Că este așa o dovedește și asocierea cu opinia despre condițiile de participare. Înainte de toate, să reținem că un foarte mare număr de subiecți care nu frecventează casele de cultură consideră ca lipsite de importanță sau ca fiind de minimă importanță condițiile investigate. Reiese că pentru acești subiecți nu atît neasigurarea unor condiții de participare constituie un factor de nefrecventare a caselor de cultură cît alte motive ce țin de ei înșiși sau de mediul în care trăiesc. Cît privește deosebirea dintre cei care frecventează în calitate de spectator și cei care participă direct se impun cîteva constatări : 1) ponderea subiecților din prima categorie care își exprimă adeziunea cu privire la necesitatea condițiilor respective este mai mică decît a celor din a doua categorie ; 2) la unele condiții diferențele sînt mai mici între cele două categorii : atmosfera din casa de cultură (88% față de 70%), spații adecvate pentru activități ce-i interesează (73% față de 62%).

Aceeași situație o întîlnim și în cazul asertiunilor despre unele aspecte ale raportului dintre tineri și casele de cultură. La toate asertiunile cea mai mare parte din rîndul celor care nu frecventează casa de cultură exprimă dezacordul față de acestea, cu deosebire la asertiunea „mă simt participant activ

la acțiunile caselor de cultură" (86% față de 48% cei care frecventează în calitate de spectator și 10% cei care sînt participanți activi).

Cît privește scopurile considerate că trebuie realizate de către casa de cultură deosebirile între cele trei categorii de subiecți nu mai sînt tranșante. Cei care nu frecventează casa de cultură în proporție mai mare decît ceilalți își exprimă dezacordul cu necesitatea înfăptuirii scopurilor acestor instituții de cultură, dar la diferențe mici.

O corelație interesantă există între calitatea în care frecventează casa de cultură și importanța acordată unor valori. Se pare că între cele două elemente se manifestă o anumită dependență, așa cum se poate observa din tabelul de mai jos.

Valori *	Caltiatea de frecventare		
	spectator	participant	nu frecventează
— condiții de locuit	35	47	31
— îmbrăcăminte la modă	16	24	23
— televiziunea în culori	12	15	18
— mașină	14	15	13
— participare la cultură	24	41	7
— posibiltăți de cumpărare	30	23	20
— posibilități de perfecționare profesională	22	28	12
— mai multe cărți	18	12	13
— videocasetofon	11	8	22
— vacanțe, călătorii	47	42	50
— activități sportive	10	9	25
— ocupația	21	15	21

Se desprind cîteva concluzii din datele de mai sus, Mai întîi este de subliniat proporția mai mică (numai 7%) a celor care nu frecventează casele de cultură ce indică drept valoare participarea la cultură. Să fie acesta un argument al nonfrecventării acestor instituții de cultură de către această categorie de subiecți ? Rezultă că lipsa de participare este

* Cifrele reprezintă ponderea fiecărui grup (spectator, participant, nu frecventează) care a optat pentru fiecare din valori. De pildă 35% dintre cei care merg la casa de cultură în calitate de spectator consideră ca importante pentru ei condițiile de locuit.

și consecința slabei valorizări a participării la cultură. Deci nu anumite condiții determină nefrecventarea caselor de cultură ci neluarea în seamă de către unii tineri a participării ca valoare. Apoi, remarcăm ponderea ridicată a subiecților participanți la activitățile caselor de cultură care indică participarea la cultură ca una din valorile importante pentru ei, de astă dată manifestîndu-se o relație directă între implicarea nemijlocită în activitățile casei de cultură și importanța acordată valorii „participare". Semnalăm, de asemenea, proporția mare de subiecți din toate cele trei categorii care optează pentru vacanțe și călătorii, cu deosebire cei care nu frecventează casele de cultură. În același timp, la aceștia din urmă se observă că un sfert din ei consideră activitățile sportive ca fiind importante pentru ei și un număr mai mic decît restul indică posibiltățile de perfecționare profesională.

Fără îndoială, asocierea de mai sus este consecința condițiilor specifice fiecărui grup de subiecți. Dacă raportăm concluziile consemnate în legătură cu asocierea menționată vom observa că cei care nu frecventează provin în marea lor majoritate din rîndul elevilor, a celor născuți și domiciliați în oraș, a celor de vîrstă sub 18 ani, a băieților. Așadar, se confirmă existența unei legături între statutul profesional al unui grup și opțiunile culturale și valorice ale acelui grup. Se adeverește rolul avut de condițiile concrete în plan profesional și social-cultural la categorii de tineri bine definite. Interesul pentru cadrul instituțional de cultură este dependent de contextul social și cultural în care trăiește și muncește fiecare grup de public.

Ca o concluzie generală ce se poate desprinde din analiza întreprinsă în acest paragraf menționăm relația dintre implicarea sau neimplicarea în acțiunile caselor de cultură și gradul de interes pentru activitățile desfășurate de aceste instituții de cultură.

11. Concluzii și sugestii pentru activitatea viitoare

Ajunși la capătul demersului nostru analitic se impun cîteva concluzii, care fără îndoială nu au un caracter apodictic. Relativitatea lor ca și a datelor pe care se întemeiază

relevă necesitatea aprofundării temei investigației prin noi sondaje cu deosebire în ceea ce privește problematica participării la activitatea caselor de cultură.

1. Cercetarea a subliniat gradul relativ mic de frecventare a caselor de cultură și a cluburilor. Dintre toate instituțiile culturale casa de cultură municipală este frecventată în pondere mai mare decît restul așezămintelor de cultură.

O mare parte dintre subiecți frecventează casa de cultură în calitate de spectator. Un grup restrîns de tineri participă numai la activitățile din formațiile culturale și din cercurile tehnico-aplicative ale caselor de cultură.

Gradul de frecventare se diferențiază în funcție de indicatorii psihosociali : sex, vîrstă, ocupație, grad de urbanizare, stare civilă. Astfel, subiecții de vîrstă adolescentină, cu deosebire elevi, necăsătoriți, mai ales băieți, femei căsătorite cu copii, născuți și domiciliați în oraș în proporție foarte mare nu frecventează casele de cultură. În rîndul celor care merg cu regularitate la aceste instituții de cultură se înscriu mai ales tinerii de vîrstă 19—24 ani, muncitori și funcționari, căsătoriți fără copii, stabiliți în oraș după vîrsta de 16 ani. Un factor important de diferențiere îl reprezintă mărimea bibliotecii : subiecții care au un număr mic de volume sau un număr mare de cărți în pondere ridicată nu frecventează casele de cultură.

2. Dintre activitățile organizate de casele de cultură subiecții le preferă cu deosebire pe acelea nespecifice scopurilor și obiectivelor fundamentale ale așezămintelor culturale. Preferințele converg către spectacolele de teatru, filme, spectacole de varietăți. În mai mică măsură se manifestă interes pentru activitățile în formații și în cercuri, dezbateri, conferințe, întîlniri cu oameni de știință, cursurile tematice. Configurația preferințelor exprimă de fapt, prioritățile acordate unor genuri de activitate în casele de cultură, detașîndu-se locul ocupat de spectacole, de regulă organizate de instituții profesioniste în casele de cultură. O înțelegere unilaterală a sensului exact al menirii casei de cultură, dificultăți în organizarea unor acțiuni specifice acestor instituții care țin de lipsa de competență a personalului dar și de condițiile concrete în care-și desfășoară activitatea (public, autofinanțarea, zona unde este plasată, coordonarea de către organul U.T.C.) sînt factori ce contribuie la tendința de a pune accentul pe activități de spectacol în dauna celor caracteristice. Concluzie întărită de opțiunea subiecților pentru ac-

tivitățile ce ar trebui să ocupe cea mai mare parte din programul caselor de cultură, opțiune centrată pe acțiunile specifice. Rezultă că publicul conștientizează particularitățile cadrului instituțional reprezentat de casa de cultură și dorește, în consecință, prezența acestui specific în tot ce se face aici.

Se desprinde din cercetare existența unei legături mai strînse între implicarea tinerilor în acțiunile caselor de cultură și opțiunile pentru aceste acțiuni. Subiecții participanți nemijlocit la activitățile caselor de cultură preferă cu deosebire acțiunile specifice și optează în măsură mai mare decît ceilalți pentru acest gen de activități. Așadar, structurarea opțiunilor pentru activitățile caselor de cultură este dependentă de calitatea în care este frecventată instituția culturală de masă. În acest fel se explică discrepanța dintre preferințe și dezirabilitate la cei care participă numai în calitate de spectator.

3. Participarea la activitatea caselor de cultură nu este atît expresia unor condiții cît a motivației și interesului față de aceste instituții de cultură. Investigația a evidențiat că în cazul subiecților care nu frecventează casa de cultură sînt fără importanță condiții precum sînt : propaganda acțiunilor, apropierea de domiciliu, personal calificat, dotarea cu aparatură necesară, adecvarea conținutului la specificul publicului etc. Concluzie regăsită mai ales la cei de vîrstă sub 18 ani, la elevi, la cei necăsătoriți, la cei născuți și domiciliați în oraș Reiese cu claritate importanța motivației de participare la acțiunile casei de cultură. Pentru categoriile menționate mai sus această motivație nu există. Drept urmare, atitudinea față de casele de cultură se exprimă prin necunoaștere sau neglijarea acestora.

Se desprinde ideea inadecvării activităților caselor de cultură la cerințele vîrstei adolescenței, pe de o parte, și lipsa de consonanță între această vîrstă și casele de cultură, pe de altă parte. Adolescentul nu resimte nevoia frecventării acestei instituții de cultură. Acționează în acest caz o serie de factori dintre care menționăm întîi de toate pe cei referitori la prejudecățile existente în legătură cu rolul caselor de cultură în formarea și educarea adolescenților, prejudecăți ce aparțin cu deosebire adulților (părinți și educatori). Nu încape îndoială, dificultatea legată de metodele și tehnicile de educație la această vîrstă are o influență importantă în implicarea nesemnificativă a adolescenților la acțiunile case-

lor de cultură. Pentru că demersul educativ pe care ar trebui să-l realizeze cadrele calificate din casele de cultură se cuvine a fi orientat pe dinamismul și „crizele" cunoscute de această perioadă de vîrstă. Dimensiunea formativă și mai ales educativă este fundamentală la adolescenți iar acțiunea caselor de cultură asupra lor este benefică numai în măsura în care ia în considerare acest element.

Prezentarea succintă a cîtorva concluzii din cercetare relevă imperativul elaborării unor măsuri de optimizare a activității din casele de cultură în raporturile lor cu publicul tînăr. Pornind de la datele investigației ca și de la experiența unora dintre instituțiile culturale de masă sugerăm unele direcții de acțiune educativă.

1. Se impune acordarea unei atenții speciale organizării de activități specifice caselor de cultură. Aceste instituții să-și îndrepte acțiunile spre acele forme care să stimuleze creația artistică și științifico-tehnică, dezbaterea problemelor specifice fiecărei categorii de public, implicarea în aspectele esențiale ale localității. În acest sens ar fi necesară întărirea colaborării și acțiunii comune cu toți factorii educaționali locali pentru realizarea deplină a funcțiilor sociale și educative. Totodată, o delimitare mai riguroasă a domeniului de activitate al fiecărei instituții de cultură este de dorit, cu deosebire acolo unde publicului i se oferă mai multe modalități de educație și de petrecere a timpului liber.

2. Datorită lipsei de interes din partea adolescenților față de activitățile caselor de cultură sugerăm studierea de către fiecare instituție culturală pentru tineret a acestei categorii de public pentru cunoașterea exactă a aspirațiilor și intereselor sale în domeniul culturii. Pe această bază să se organizeze acțiuni speciale care să aibă în vedere particularitățile adolescenței. Inițierea de acțiuni de genul „Clubul adolescenților", „De juventute", „Adolescentul astăzi", „Colocviile adolescenței" ar reprezenta forme de atragere a subiecților aflați la această vîrstă în acțiunile caselor de cultură. Concomitent, este necesară crearea unei atmosfere propice participării adolescenților, un rol important avîndu-l grupul de adolescenți. Strategia acțiunii culturale cu adolescenții nu poate neglija acest factor esențial : grupul de aceeași vîrstă care trebuie să se regăsească în cadrul instituțional oferit de casa de cultură. Nu ar fi lipsit de interes dacă adolescenții și-ar putea satisface unele dintre cerințele cu care ei se confruntă. Avem în vedere, de pildă, pregătirea

pentru examene (de admitere sau de altă natură). Un aport major îl are colaborarea cu școala pe care o considerăm implicată direct în realizarea relației dintre adolescenți și casele de cultură.

3. Avînd în vedere că aceste instituții de cultură au importante obiective educative de realizat, nu întotdeauna generatoare de venituri financiare s-ar impune ca unele dintre activitățile politice și educative organizate de casele de cultură să fie finanțate de către instituțiile patronatoare. În acest fel ar crește mai mult răspunderea organismelor care coordonează activitatea din casele de cultură și din cluburi.

4. În cadrul acțiunilor caselor de cultură un loc de frunte trebuie să-i ocupe formarea motivației pentru participarea la aceste activități a tinerilor. Spre deosebire de alte instituții de cultură, casele de cultură nu dispun de un public format. Școala, familia și alte instanțe de socializare fac foarte puțin pentru educarea publicului în consens cu exigențele caselor de cultură. Dar aceste instituții de cultură au ca obiectiv formarea culturală a publicului tînăr. Alături de introducerea în arta interpretării și inițierea în tehnicile de creație se constituie ca element fundamental al activității caselor de cultură educarea publicului pentru receptare, pentru participare la cultură, un loc distinct ocupîndu-l formarea motivației pentru participare. Considerăm că nu atît rezultatele spectaculoase și de prestigiu realizate la diverse concursuri și festivaluri sînt decisive în aprecierea activității desfășurate în casele de cultură cît sporul obținut în formarea și educarea publicului, cu deosebire a celui tînăr.

5. Se impune a accentua în cadrul caselor de cultură pe necesitatea întronării unei înalte exigențe în legătură cu atitudinea, comportamentul și participarea publicului la acțiuni. Cu alte cuvinte, trebuie să fie înlăturate orice manifestări de huliganism, de comportare necivilizată, limbaj „pitoresc" ebrietate etc. Casa de cultură să reprezinte un loc și un factor de stopare a nonvalorii și a comportamentelor necivilizate. Se înțelege, rolul educativ al caselor de cultură este fundamental și în acest domeniu.

6. Cercetarea a relevat importanța acordată de tinerii stabiliți mai tîrziu la oraș rolului caselor de cultură în formarea lor spirituală. Pentru această categorie de public venită din mediul rural aceste instituții de cultură reprezintă mai mult decît un cadru instituțional de formare culturală. Ele sînt modalități de satisfacere a nevoii de sociabilitate, a nevoii de comunicare și de relații interumane. Rezultă ne-

cesitatea implicării sistematice a caselor de cultură în educarea acestor tineri, în organizarea de acțiuni speciale centrate pe introducerea și inițierea în problematica vieții urbane, a trecerii de la sistemul axiologic al satului la cel al orașului.

7. Atît cercetarea cît și experiența dovedesc existența, la un grup restrîns de tineri, a unor dificultăți în asimilarea culturii, în organizarea vieții personale pe baza valorilor culturii. Această situație caracteristică unui număr foarte mic de tineri trebuie să stea în atenția permanentă a caselor de cultură. Este necesară organizarea unor acțiuni de inițiere în cultură a tinerilor cu greutăți de percepere și asimilare. Pentru aceasta se impune cunoașterea tuturor tinerilor ce se înscriu în această categorie și integrarea lor în acțiuni speciale ale caselor de cultură la care să participe alături de personalul calificat al instituțiilor respective și cadre didactice din învățămîntul general și liceal.